

RAADSVORSTEL REKENING 2018 VOORMALIGE GEMEENTEN GRONINGEN, HAREN EN TEN BOER

INHOUDSOPGAVE

1. Aanbiedingsbrief	2
2. Financiële resultaten en financiële positie voormalige Gemeente Groningen	7
2.1 Inkomsten en uitgaven per programma	7
2.2 Rekeningresultaten	7
2.2.1 Resultaten	8
2.3 Afwijkingen ten opzichte van Voortgangsrapportage 2018-II	20
3 Financiële resultaten en financiële positie voormalige Gemeente Haren	24
4 Financiële resultaten en financiële positie voormalige Gemeente Ten Boer	26
5. Voorstellen	28
5.1 Voorstel bestemming rekeningresultaat 2018	28
5.2 Voorstel bestemming reserve Extra beleid en overige reserves	30
5.3 Voorstel instellen en opheffen van reserves en voorzieningen	31
5.4 Begrotingswijziging	31
Bijlagen	32
1. Overzicht en toelichting voorstellen bestemming rekeningresultaten	32
2. Overzicht en toelichting voorstellen bestemming reserves Extra Beleid en wijzigingen in de reserves	50
3. Overzicht en toelichting nieuw in te stellen, op te heffen reserves en voorzieningen.	52
4. Overzicht Begrotingswijzigingen	54

1. Aanbiedingsbrief

Voor u liggen de drie afzonderlijke gemeenterekeningen 2018 van de voormalige gemeenten Groningen, Haren en Ten Boer. Op 10 juli 2018 werd het voorstel tot samenvoeging van de gemeenten aangenomen door de Eerste Kamer. Vanaf dit moment hebben de gemeenten voorbereidingen getroffen om vanaf 1 januari als één gemeente verder te gaan. Deze voorbereiding heeft plaatsgevonden in een zorgvuldig proces waarin de wettelijke taken van de gemeente zijn overgedragen naar de nieuwe gemeente Groningen.

Dit brengt met zich mee dat u als gemeenteraad van deze nieuwe gemeente Groningen de jaarrekeningen vaststelt van de drie voormalige gemeenten. Wij bieden u deze afzonderlijke jaarrekeningen aan met één gezamenlijk raadsvoorstel waarin de resultaatbepaling en bestemming van alle drie de gemeenten zijn opgenomen. In dit raadsvoorstel wordt per gemeente ingegaan op de behaalde resultaten; zowel beleidsmatig als financieel.

Het financieel beeld dat wij u samenvattend schetsen in het raadsvoorstel bij de jaarrekeningen betreft dan ook het totaalbeeld van de drie voormalige gemeenten tezamen. De doelen, ambities en behaalde resultaten van de colleges van de voormalige drie gemeenten voor het jaar 2018 worden in deze gemeenterekeningen verantwoord. Een samenvatting van de meest belangrijke ontwikkelingen vindt u in deze aanbiedingsbrief. Het Coalitieakkoord 'Gezond, groen, gelukkig Groningen' is gemaakt tegen de achtergrond van een spannende financiële situatie. Het handelingsperspectief om te komen tot een sluitende begroting 2020 is daarmee lastig en weerbarstig. Vooral het substantiële structurele tekort in het sociale domein (zorgkosten, BUIG) in combinatie met de fysieke investeringsopgave zijn hier debet aan. Daarnaast hebben we te maken met nieuwe financiële ontwikkelingen en knelpunten. Ondanks dat heeft u in mei 2019 een sluitende begroting voor 2019 kunnen vaststellen en sloten we de jaarrekening 2018 af met een gezamenlijk positief resultaat.

Groningen

Werk en Inkomen: Het afgelopen jaar hebben we ingezet op het verkleinen van de mismatch op de arbeidsmarkt. In totaal hebben we 760 kandidaten kunnen plaatsen, onze doelstelling hebben we hiermee ruimschoots behaald. In samenwerking met de arbeidsmarktregio organiseerden we een groot Werkfestival, waar 11.334 bezoekers op af kwamen. Tussen de bezoekers en de 300 werkgevers werden 4600 vervolgspraken gepland.

Ondanks de aantrekkelijke economie zijn er zaken waaraan we aandacht moeten blijven schenken. Armoede is een probleem voor veel Stadgers, veel kinderen groeien op in een gezin met een minimuminkomen. Uit de evaluatie van de nota Perspectief, actieplan tegen de armoede 2015-2018 blijkt dat de inzet gericht op verlichting van de situatie van minima, het bieden van kansen aan hun kinderen, maar ook de netwerkontwikkeling succesvol is geweest. We zetten ons in om deze positieve ontwikkelingen voort te zetten en richten ons op de effecten op lange termijn.

Economie: In 2018 is de werkgelegenheid met 5.177 banen toegenomen naar ruim 145.000 banen. Hiermee is onze verhoogde ambitie uit de Economische Agenda 2015-2019 eerder gerealiseerd dan voorspeld. We hebben ingezet op het verbinden van het onderwijs en bedrijfsleven door (inter)nationale projecten te faciliteren en ondersteunen. Vanuit het project Founded in Groningen is het programma Startup in Residence opgezet. In dit programma dagen verschillende organisaties jonge ambitieuze startups uit om maatschappelijke problemen en stedelijke uitdagingen op te lossen. Het aantal vestigingen van bedrijven is met 5% gestegen naar 18.287. Om te voorzien in de toekomstige ruimtebehoefte van onze bedrijvigheid hebben we in de programma's voor onze nieuwe ontwikkelzones meer ruimte opgenomen voor werkgelegenheid. Dit moeten gemengde stedelijke gebieden worden, waar mensen kunnen wonen, werken en recreëren. Om zicht te houden op de kwaliteit van en tevredenheid over onze werklocaties hebben we de monitor werklocaties ontwikkeld¹.

Onderwijs: Naast het verbinden van onderwijs en bedrijfsleven, hebben we op het gebied van onderwijs meerdere doelen bereikt op de verschillende niveaus. Vanaf september 2018 stellen wij alle peuters in de gelegenheid om 16 uur peuteropvang te volgen. Daarmee stimuleren we toegankelijke peuteropvang voor alle kinderen van 2 tot 4 jaar en geven we een impuls aan het bieden van gelijke kansen voor alle kinderen. De

¹ www.groningencitymonitor.nl.

eerste integrale wijkplannen Positief opgroeien zijn ontwikkeld in de wijken Selwerd, Paddepoel, Tuinwijk, Lewenborg en De Wijert. Mede in dat licht hebben we ook de nota Vensterschool geactualiseerd. Deze integrale samenwerking tussen onderwijs en welzijn hebben we verder versterkt door het School als Wijk (SAW) team in de gemeente te introduceren. Deze SAW teams realiseren structurele borging van preventieve ondersteuning in het mbo- onderwijs.

Welzijn, gezondheid en zorg: We werden in 2018 geconfronteerd met tekorten rond de BUIG, de WMO en de Jeugdhulp. Ten aanzien van de maatwerkvoorzieningen Wmo en de Jeugdhulp heeft het grip houden op de uitgaven in 2018 een grote inspanning gevraagd. Een van de interventies in dit kader betrof de inrichting van Taskforce sturing uitgaven jeugdhulp.

Onze ondersteuning op het gebied van welzijn en zorg geven wij vorm met het Gebiedsondersteuningsnetwerk (GON) en Stichting WIJ. Beide partijen zijn belangrijke schakels in de ondersteuning van inwoners in de wijk. In 2018 zijn voorbereidingen getroffen voor de invoering van het GON. Het netwerk is vanaf 1 januari 2019 actief in de gemeente. 2018 was tevens het eerste jaar van zelfstandigheid van Stichting WIJ. In dit jaar is de stichting onder meer inwoners bekend geworden, zowel in naamsbekendheid als met betrekking tot de geboden dienstverlening. Door onze ondersteuning op deze gebiedsgerichte manier in te richten, voorzien wij in de ondersteuning waar in de wijken behoefte aan is.

Verder zijn Positief Opgroeien en JOGG (Jongeren op gezond gewicht) verder uitgerold, hebben we opnieuw veel geïnvesteerd in het ondersteunen en benutten van bewonersinitiatieven en is de samenwerking met de eerstelijnsgezondheidszorg geïntensiveerd. Op het gebied van de rookvrije generatie zijn wij voorloper; de gemeenteraad besloot de APV te wijzigen zodat het mogelijk werd rookvrije zones aan te wijzen. Het aantal rookvrije locaties in de stad werd verder uitgebreid onder scholen, speeltuinverenigingen, sportverenigingen, en ziekenhuizen.

Sport: We vinden dat sport en bewegen voor iedereen toegankelijk moet zijn. Dat doen we door de basis in sportparken en sporthallen op orde te hebben en te houden. Bij aanleg en vervanging van kunstgrasvelden kiezen we vanuit milieuoverwegingen voor een ander type kunstgras. Sportpark Europapark en Topsportzorgcentrum zijn opgeleverd in 2018. Via het Bslim-programma brengen we jeugd in beweging. Daarnaast hebben we bewegen in de openbare ruimte op verschillende manieren gestimuleerd. We hebben geïnvesteerd in een Sportcontainer, die we op verschillende locaties kunnen inzetten om sport en bewegen in de buurt te stimuleren en de sportbehoefte in de verschillende gebieden te onderzoeken. Tijdens de Nationale Sportweek waren we hostcity en hebben we plezier in sport en bewegen op alle mogelijke manieren in de spotlights gezet, onder andere met het Bewegende Stad festival en clinics voor scholen.

Cultuur: Afgelopen jaar hebben we uitvoering gegeven aan onze cultuurnota 'City of Talent' 2017-2020. Samen met de culturele instellingen en inwoners werken we aan een bruisende culturele stad. De zeven Noordelijke overheden hebben de samenwerking binnen 'We the north' verder geïntensiveerd. Op verzoek van de minister is er een noordelijk regioprofiel ontwikkeld, met hierin een plusprogramma dat gezamenlijk tot stand is gekomen. We hebben de eerste fase van het onderzoek naar een nieuwe Oosterpoort afgerond. Daarnaast zijn we gestart met de verkenning van de nieuwe huisvesting van VRIJDAG. Kunst en cultuur is zichtbaar en beleefbaar in de hele stad. Met het Pronkjewailfonds hebben we cultuurprojecten voor ouderen ondersteund, we deden dit in het kader van Age Friendly Cultural Region 2017-2018.

Verkeer: Ons uitgangspunt is 'te voet, met de fiets of het openbaar vervoer als het kan, met de auto als het moet'. In 2018 hebben we ingezet op het verbeteren van Groningen als fietsstad. In samenwerking met de Regio Groningen- Assen en de provincies Groningen en Drenthe is een netwerk van regionale doorfietsroutes vastgesteld. Bij het fietsparkeren in de binnenstad hebben we, door de inzet van fietsstewards, een begin gemaakt aan het verminderen van de overlast van gestalde fietsen op diverse plaatsen. De opgave voor de binnenstad blijft echter groot. Daarom zijn we het afgelopen jaar gestart met een onderzoek naar mogelijke locaties voor inpandige en/of ondergrondse fietsstallingen in het westelijke gedeelte van de binnenstad (omgeving A-Kerkhof en Vismarkt) en rond de Grote Markt.

De uitvoering van de grote projecten Verbeteren Spoorzone en aanpak van de Zuidelijke ringweg is gestart. Voor de zomer van 2018 bleek dat er een vertraging van mogelijk 3 jaar optreedt in het project Aanpak Ring Zuid. De consequenties daarvan worden in een herziene planning verwerkt.

In 2018 hebben we geïnvesteerd in sociale veiligheid op de P+R locaties. Om de stad ook vanuit de oostkant goed bereikbaar te houden openden we een nieuw P+R terrein bij Meerstad. We zijn onverminderd doorgegaan met de uitvoering van het programma voor verkeerseducatie, waar vanuit de scholen veel belangstelling voor is.

Wonen: Er is sinds een aantal jaren sprake van krapte op de woningmarkt in Groningen. We hebben daarom ook in 2018 gewerkt aan het vergroten van het woningaanbod in de sociale en particuliere sector. De sociale huurvoorraad is hiermee toegenomen van 38.293 naar 39.400 sociale huurwoningen. Daarnaast werken corporaties nu met één woonruimteverdeelsysteem. Hierin zijn stappen gezet om de woonruimteverdeling slimmer in te richten en hiermee de beschikbaarheid voor met name gezinnen, kwetsbare groepen en starters te verbeteren. In 2018 hebben we circa 294 eenheden voor jongeren opgeleverd. Er zit nog voor circa 3.000 nieuwe eenheden in de planning tot en met 2021. Om de misstanden op de kamerverhuurmarkt aan te pakken hebben we in 2018 een nieuw vergunningstelsel ontwikkeld voor verhuurders en bemiddelaars van kamers en appartementen. Met dit nieuwe stelsel willen we ongewenst gedrag van verhuurders aanpakken. We zijn de eerste gemeente in Nederland die een dergelijk stelsel heeft ingevoerd en daarin worden we door het ministerie van BZK ondersteund.

Kwaliteit van de leefomgeving: Samen met onze inwoners hebben we meer dan het beoogde aantal acties en activiteiten gefaciliteerd rond het beheer en onderhoud van onze woon- en leefomgeving. Ongeveer 17.000 inwoners waren op enigerlei wijze betrokken bij ruim 600 acties en activiteiten. Zo boden we binnen de kaders van het programma 'Groningen Schoon Dankzij Mij' bewoners, scholen, instellingen en verenigingen diverse mogelijkheden om bij te dragen aan schone woon- en leefomgeving. Onze inzet in duurzaam afvalbeleid heeft geleid tot een lichte stijging van het hergebruik van huishoudelijk afval. Met de uitvoering van 89% van het programma groot onderhoud en vervangingen konden we ook in 2018 een goed en veilig gebruik van de voorzieningen in de stad blijven waarborgen.

Duurzaamheid: Groningen is koploper in de energietransitie. Met de toekenning van het Europese project 'Making City' mag Groningen de komende jaren als 'Lighthouse city' aan de rest van Europa laten zien hoe we de energietransitie op wijkniveau uitvoeren. In 2018 rondden we de stresstest klimaatadaptatie af. Samen met provincie en waterschappen brachten we in beeld welke locaties er kwetsbaar zijn op het gebied van hittestress en wateroverlast. We versterkten onze samenwerking met onderzoeksinstellingen, waterschappen, provincie, bedrijven en NGO's en zetten ons gezamenlijk in voor klimaatadaptatie.

Veiligheid: Het garanderen van een veilige leefomgeving staat voorop, we willen dat inwoners en bezoekers van onze gemeente zich veilig voelen. In het jaar 2018 vonden grote ontwikkelingen plaats in het aardbevingsdossier en heeft het kabinet besloten om de gaswinning uit het Groningenveld volledig af te bouwen. Het bieden van toekomstperspectief aan onze inwoners en het gebied is ons uitgangspunt in de omgang met het aardbevingsdossier. Met het Nationaal Programma Groningen kunnen we hier samen met de regio aan werken.

Op het gebied van **dienstverlening** naar onze inwoners hebben we belangrijke stappen gezet. We hebben de visie "Digitale Dienstverlening: Virtueel Groningen 2022" ontwikkeld, waarmee we de integraliteit vergroten. Door middel van slimme technologie via een gepersonaliseerde, digitale toegang verbeteren we onze dienstverlening. De Slim Melden smartphone app heeft de drempel om een Melding Openbare Ruimte te registreren verlaagd. We hebben het aantal indicatoren in de wijkkompassen uitgebreid van 36 naar ruim 250 indicatoren. Ook is de systematiek in het wijkkompas uitgebreid. Zo kan er ingezoomd worden op alle onderdelen in het kompas. De ontwikkelingen in de wijk worden daarmee inzichtelijker in beeld gebracht en zijn voor iedereen toegankelijk.

De vijf experimenten in het **integraal gebiedsgericht werken** zijn in volle gang. De Coöperatieve Wijkraad Oosterparkwijk werd geïnstalleerd, het wijkpanel van 400 bewoners wordt regelmatig digitaal geraadpleegd en de eerste besluiten zijn genomen en uitgevoerd. In De Wijert kwam het levendige proces van de Wijkdeal tot een mooi slot met ruim 800 mensen die hun stem uitbrachten op programma's en projecten in de wijk en zo de wijkagenda vormden. Met Golvend Lewenborg bepalen de bewoners de vorm en het tempo van het participatieproces. De uitvoering van de plannen van het A-kwartier zijn, samen met bewoners, in volle gang. Vanuit Wijkbedrijf Selwerd ontstaan nieuwe plannen voor de buurt.

Haren

Na het besluit over de herindeling is gestart met de eerste fase van de beleidsharmonisering van de voormalige gemeenten Groningen, Haren en Ten Boer. Vanwege de korte voorbereidingstijd is het harmonisatietraject (van beleid en regelgeving), met uitzondering van de verplichte harmonisatie zoals de OZB-tarieven, noodzakelijkerwijs doorgeschoven naar 2019 en 2020. Verder zijn zowel in het fysieke als het sociale domein veel beleidsmatige doelen zoals opgenomen in de begroting 2018 behaald en uitgevoerd.

Uiteraard moest gedurende het proces van de herindeling "de winkel gewoon open blijven". De **dienstverlening** is het afgelopen jaar op peil gebleven, bijvoorbeeld ten aanzien van de verstrekking van reisdocumenten, vergunningen, subsidies en uitkeringen.

Ook in het **Sociaal Domein** en op het gebied van **cultuur** kon het college van de gemeente Haren blijven voldoen aan de behoeften van haar inwoners. In 2018 zijn binnen dit Domein meerdere nieuwe initiatieven opgestart in het voorliggend veld, om hiermee de zelfredzaamheid van de inwoners te verhogen. Voorbeelden hiervan zijn het Inloopcafé in de buurt, Project Druk en Dwars en Kleurrijk Haren.

Op **onderwijsgebied** heeft het voormalige college het afgelopen jaar veel inspanning verricht ten aanzien van plannen om de huisvesting van de scholen in de voormalige gemeente Haren verder te verbeteren. Een voorbeeld hiervan is de nieuwbouw van de Sint Nicolaaschool die na de zomervakantie 2018 in gebruik genomen is. Ook op cultureel gebied vonden ontwikkelingen plaats. Door te investeren in een samenwerking tussen de Bibliotheek en het Clockhuys werden projecten zoals Muziek in de bieb en Kleintje Koffie uitgevoerd.

In 2018 zijn meerdere **verkeers**projecten uitgevoerd; Zo is het eerste gedeelte van de fietsnelweg Groningen-Assen gerealiseerd op het gedeelte tussen Groningen en Haren. Om de **veiligheid** in de voormalige gemeente Haren te waarborgen, is stevig geïnvesteerd op interne en externe integrale samenwerking. Een voorbeeld hiervan is de intensieve samenwerking tussen de afdelingen openbare orde en veiligheid en het sociaal domein waarbij veel is samengewerkt in verschillende casuïstiek.

Op het gebied van **duurzaamheid** in brede zin zijn tal van activiteiten in gang gezet en zijn er diverse plannen gevormd en visie ontwikkeld. Begin 2018 is de gebiedsvisie 'Zonneparken gemeente Haren' vastgesteld. Daarbij heeft het college haar legesverordening aangepast zodat het aanvragen van een omgevingsvergunning voor een zonnepark betaalbaarder wordt.

Ten Boer

In 2018 heeft het college van Ten Boer, naast de gemaakte voorbereidingen voor de herindeling, gewerkt aan het realiseren van de beleidsdoelen zoals deze opgesteld zijn in de begroting van 2018.

Welzijn: Het college van Ten Boer heeft meerdere activiteiten uitgevoerd om de jeugdwerkloosheid tegen te gaan. Zo zijn 4 participatiebanen gecreëerd en is deelgenomen aan het project "Mens en maatschappij". In 2018 is gewerkt aan integrale maatwerkinterventies richting werk, vrijwilligerswerk en zorg.

Er is een maatschappelijk ondersteuner aardbevingen aangesteld, waardoor ook inwoners met sociaal-maatschappelijke klachten terecht kunnen bij Sociaal wijkteam de Deel. Sinds mei is er vanuit de Deel een OJG'er (Ondersteuner Jeugd en Gezin) werkzaam bij de huisartsen. 40 jongeren zijn door de huisartsen naar deze OJG'er doorverwezen. Verder is het team 'voorliggend veld Jeugd' van start gegaan, dit team bevordert de samenwerking tussen de Deel en verschillende partijen in het Sociaal Domein.

Onderwijs, Sport en Cultuur: Met de inzet van de Buurtsportcoach werd de sportdeelname verhoogd en een gezonde actieve leefstijl van de jeugd gestimuleerd. Het muziekproject 'Muziekparade Ten Boer' is uitgevoerd op basisscholen en was een succes. Vanuit het leefbaarheidsprogramma dat is opgesteld van het NCG is een subsidie toegekend van ruim € 900.000,- voor het te realiseren Kindcentrum in Ten Boer. Met een extra financiering van het zwembad is haar toekomst veilig gesteld. Met ruim 50.000 bezoekers was het een goed jaar voor het zwembad.

In september 2018 is de Fietsroute Plus geopend. Daarnaast heeft het college op het gebied van **verkeer** geïnvesteerd in het openbaar vervoer, de faciliteiten en de sociale veiligheid rondom de P+R's, de HUB Boltbrug en verschillende haltes.

Veiligheid: Het besluit van het kabinet om de gaswinning uit het Groningenveld volledig af te bouwen heeft geleid tot een herijking van de versterkingsoperatie. De versterkingsoperatie wordt zoveel mogelijk samen met de inwoners vormgegeven. Daartoe is in Ten Post en Woltersum gestart met dorpsstafels, waaraan samen met de bewoners gewerkt wordt aan plannen voor versterking en dorpsvernieuwing. De prioritering en planning op hoofdlijnen zijn eind 2018 opgenomen in een uitvoeringsplan, dat is vastgesteld door het voormalige college van Ten Boer en inmiddels is verwerkt in het Lokaal Plan van Aanpak voor de nieuwe gemeente Groningen. Via het Nationaal Programma Groningen is aanspraak gemaakt op de financiële middelen om deze plannen te realiseren.

Op het gebied van **duurzaamheid** zijn in 2018 stappen voorwaarts gezet. Één derde van de huishoudens in Ten Boer wekt zelf al duurzame stroom op met zonnepanelen. De groei is deels verklaarbaar doordat de waardevermeerderingsregeling in 2017 weer opengesteld is. Veel aardbevingsgedupeerden investeren hiermee in zonnepanelen. De opgewekte zonne-energie is toegenomen van 2,5 miljoen kWh naar 3,7 miljoen kWh per jaar.

In 2018 is tevens gewerkt aan een visie op windenergie, deze visie dient als input voor de omgevingsvisie van de nieuwe gemeente Groningen. In oktober is besloten tot het verlenen van een financiële impuls om de dorpshuizen in Garmerwolde, Sint Annen en Woltersum meer duurzaam en zo mogelijk energieneutraal te maken.

Financieel

De voorliggende jaarrekeningen Groningen, Haren en Ten Boer 2018

Hoe staan we er financieel voor?

De voormalige gemeenten sloten 2018 af met een positief resultaat van 39,2 miljoen euro. Groningen sloot haar laatste jaar af met een voordelig resultaat van 39,950 miljoen euro. Haren sloot af met een nadelig resultaat van 2,219 miljoen euro en Ten Boer had een voordelig resultaat van 1,444 miljoen euro. Een deel van het resultaat ontstond doordat uitvoering of beleid over de jaargrens heenliep. Over de bestemming van het resultaat bij de rekening maakten wij met de raad van de voormalige Gemeente Groningen in 2016 nieuwe afspraken. Deze afspraken zijn ook voor de nieuwe gemeente Groningen de kaders voor bestemming van het resultaat. Op grond daarvan kan het resultaat beschikbaar blijven voor het oorspronkelijke bestedingsdoel, bijvoorbeeld als het gaat om meerjarige projecten. Het kader op te nemen bestemmingen en de bijbehorende bestemmingen bij deze jaarrekeningen, komt uitvoerig aan bod in de bijlagen bij deze brief. Vanuit deze resultaat bestemming wordt 7,9 miljoen euro toegevoegd aan het weerstandsvermogen.

Weerstandsvermogen op het gewenste niveau

Bij het bepalen van het weerstandsvermogen gaan we uit van de reserveposities per 31 december, gecorrigeerd voor toekomstige mutaties die al in de lopende begroting van het jaar opvolgend aan het verslagjaar zijn vastgesteld of in de pijplijn zitten. Dit heeft als gevolg dat we voor de paragraaf weerstandsvermogen in de jaarrekeningen van de drie voormalige gemeenten, uitgaan van het beschikbare weerstandsvermogen en benodigde weerstandsvermogen van de nieuwe Gemeente Groningen. Op basis van de actuele berekening van het weerstandsvermogen komt de ratio voor 2019 uit op 106%. In de jaren daarna neemt de ratio iets af naar 97% in 2021 en 98% 2022. In 2019 kan 36% van het benodigd weerstandsvermogen worden opgevangen met reserves. In de jaren daarna neemt dit naar verwachting toe tot 38% in 2022

De paragraaf weerstandsvermogen geeft een uitgebreide toelichting op de berekening hiervan. Er is daarbij uitgegaan van het beschikbare en benodigde weerstandsvermogen van de nieuwe Gemeente Groningen. In de jaarrekening van de voormalige Gemeente Groningen is de paragraaf weerstandsvermogen van de nieuwe Gemeente Groningen opgenomen. Immers, de paragraaf weerstandsvermogen kijkt vooruit. In de jaarrekening van de voormalige Gemeente Haren en van de voormalige Gemeente Ten Boer is een verwijzing opgenomen naar de nieuwe Gemeente Groningen.

2. Financiële resultaten en financiële positie voormalige Gemeente Groningen

In dit hoofdstuk informeren wij u over de financiële resultaten in 2018 en de financiële positie van de voormalige gemeente Groningen. De rekening 2018 sluit met een voordelig resultaat van 40 miljoen euro. In dit raadsvoorstel lichten we de afwijkingen nader toe. Een uitgebreidere toelichting is opgenomen in de gemeenterekening 2018.

2.1 Inkomsten en uitgaven per programma

In onderstaand overzicht is de herkomst van de middelen en de lasten per programma weergegeven om een globaal inzicht te geven van de gemeentelijke inkomsten en uitgaven.

Inkomsten	Rekening 2018
Algemene uitkering	492,3
Specifieke uitkeringen van het Rijk	162,1
Gemeentelijke belastingen	82,6
Rente en dividend	48,8
Leges en heffingen	71,3
Huren en pachten	18,1
Overige inkomsten	118,8
uit/naar reserves	64,7
Totaal inkomsten	1.058,7
Uitgaven per programma	
1. Werk en inkomen	257,1
2. Economie en werkgelegenheid	31,4
3. Onderwijs	27,0
4. Welzijn, gezondheid en zorg	266,2
5. Sport en bewegen	22,2
6. Cultuur	47,3
7. Verkeer	25,2
8. Wonen	26,2
9. Onderhoud en beheer openbare ruimte	92,0
10. Veiligheid	23,8
11. Dienstverlening	15,1
12. College en raad	16,3
13. Algemene inkomsten en post onvoorzien	42,0
14. Algemene ondersteuning	126,9
Totaal uitgaven per programma	1.018,7
Saldo	40,0

2.2 Rekeningresultaten

Resultaatbepaling

Het resultaat voor bestemming over 2018 bedraagt 40 miljoen euro positief.

Besteedbaar resultaat

Naast het gerealiseerde resultaat is de besteedbaarheid van belang. Onder het besteedbare resultaat verstaan wij het resultaat dat overblijft na aftrek van de bestemmingsvoorstellen. Op 29 maart 2017 heeft uw raad het raadsvoorstel 'Eén integraal afwegingsmoment, kader op te nemen bestemmingsvoorstellen' vastgesteld. De toegestane bestemmingen bij de gemeenterekening zijn in dit raadsvoorstel opgenomen. In hoofdstuk 5 vind u een toelichting op de bestemming van het resultaat.

2.2.1 Resultaten

Het resultaat voor bestemming over 2018 bedraagt 40 miljoen euro positief. Dit resultaat bestaat uit diverse afwijkingen die in de rekening per programma zijn toegelicht. De belangrijkste resultaten betreffen:

	x 1 miljoen Rekening 2018
Actualisatie nominale compensatie	0,8
BTW comp fonds	1,2
Gemeentefonds	17,8
Bezuinigingen	-6,8
Saldo financieringsfunctie	0,3
Bussiness Case Outsourcing	1,1
Dividenden	0,5
Organisatie ontwikkelkosten	-1,0
Bedrijfsvoering	-1,9
Herindeling	-0,9
Flankerend beleid	-0,5
Frictiekosten	-3,4
Extra Beleid	7,1
Gebiedsgericht werken	2,2
OZB	2,1
Bouwleges	2,7
Renovatie Simon van Hasseltschool	0,8
Onderwijshuisvesting	0,7
Parkeerbedrijf	1,7
Grond	11,2
SIF	3,9
Intensiveringsmiddelen duurzaamheid	-0,5
Plankosten externe projecten	0,4
Rente beklemde reserve kap lasten	0,4
Akkoord van Groningen	0,3
Logiesbelasting	0,6
Precario belasting	0,5
Veiligheidsregio	0,6
Groot onderhoud openbare ruimte	1,8
Dotatie voorziening oh graven	-2,8
Bedrijfsafval	0,7
WMO	-3,4
Tekort Jeugd	-8,4
Innovatiemiddelen Jeugd	0,6
Afwikkeling Subsidies	2,0
Maatschappelijke Opvang	0,4
Kansenbeleid	0,7
Schuldhelpverlening	0,9
Bijzondere bijstand	-0,3
BUIG	1,0

Transitievergoeding SW	0,5
Verhoogde Asielinstroom	1,4
WIJ	-0,3
WIZ	1,6
Overig	1,5
Eindtotaal	<u>40,0</u>

TOELICHTING

Actualisatie nominale compensatie (V 815 duizend euro)

De nominale ontwikkelingen (loon- en prijsontwikkelingen) stellen we ten opzichte van de begroting bij. De loonkosten nemen in 2018 met 0,3 procent af vanwege een sociale lastenmutatie. Op basis van ramingen van het CPB verwachten wij voor 2018 een toename van de prijsontwikkeling van 0,2 procent. Daarnaast is nog sprake van een nacalculatie over 2016. Het totale voordeel komt daarmee op 815 duizend euro.

BTW compensatiefonds (V 1,2 miljoen euro)

In 2018 is een aantal langlopende suppleties, die zijn ingediend over voorgaande jaren, door de belastingdienst beschikbaar. Aangezien per saldo btw is teruggevorderd, wordt deze suppletie uitgekeerd inclusief rente. Hierdoor ontstaat een voordeel van 149 duizend euro. Ook wordt jaarlijks het mengpercentage in de BTW herrekend. Deze wordt op nihil begroot, maar levert dit jaar een voordeel op van 92 duizend euro. Tenslotte zijn aan het eind van het jaar enkele grotere projecten in de riolering afgerond. Dit komt omdat we vorig jaar een aantal projecten hebben doorgeschoven. Het blijkt dat sanering van riolering niet elk jaar een gelijkmatige omvang heeft. Per saldo is 973 duizend euro meer aan BTW ten laste van de riolering geboekt dan was begroot. Deze last vormt een even grote opbrengst in het BTW Compensatiefonds.

Gemeentefonds (V 17,8 miljoen euro)

Het resultaat op de algemene uitkering gemeentefonds bedraagt 17,8 miljoen voordelig. Het voordelige resultaat betreft de optelsom van een aantal afwijkingen waarvan de grootste componenten hierna worden toegelicht. Het grootste deel van het resultaat betreft middelen die uit de decembercirculaire gemeentefonds, we ontvangen hierdoor 21,8 miljoen euro meer dan was begroot. De decentralisatie-uitkering 'voorziening knelpunten sociaal domein' (stropenpot sociaal domein) is hiervan met 13,7 miljoen euro de grootste. Daarnaast is er sprake van een lager accres van ongeveer 3 miljoen euro. Een aantal overige voor- en nadelen tellen op tot een nadeel van 1 miljoen euro. In programma 13 is een uitgebreide toelichting op de algemene uitkering opgenomen.

Bezuinigingen (N 6,8 miljoen euro)

In de begroting 2018 zijn dekkingsbronnen opgenomen van 13,4 miljoen euro. Daarvan is 6,7 miljoen euro gerealiseerd. Dat betekent dat we over de bezuinigingen in 2018 een nadelig resultaat hebben van 6,8 miljoen euro. De grootste afwijking worden hieronder toegelicht:

Maatregelen Eigen organisatie (N 3,1 miljoen euro)

Voor 2018 is de bezuinigingstaakstelling voor de organisatie bepaald op 6,1 miljoen euro. Daarvan is dit jaar 3,1 miljoen euro niet gerealiseerd. Dit nadeel is inclusief een forse krimpopgave van het Shared Service Center (SSC) als gevolg van minder overheadtaken. Door krimp van de organisatie, onder andere als gevolg van de outsourcing ICT en de vorming van het Noordelijk belastingkantoor, moet ook het SSC mee krimpen. Het gaat hier vooral om reductie van de personele omvang wat meer tijd kost.

Aanbestedingsvoordeel inleen (N 1,3 miljoen euro)

De bezuiniging op de organisatie willen wij voor een deel invullen door een aanbestedingsvoordeel op inleenkrachten van 1,6 miljoen euro. Het nieuwe contract met Randstad is op 1 september 2017 ingegaan. De besparing geldt alleen voor nieuwe inleen-overeenkomsten van Randstad vanaf die datum. Veel oude overeenkomsten lopen nog door en kunnen juridisch niet worden omgezet. In die gevallen geldt het voordeel niet. Daarom hebben wij de taakstelling slechts voor een bedrag van 332 duizend euro gerealiseerd. Dat betekent een nadelig rekeningresultaat van 1,268 miljoen euro.

ICT (N 895 duizend euro)

In 2018 is een stijging zichtbaar van het aantal ICT-middelen dat door de organisatie worden gebruikt. De toename van de vraag sluit aan bij de verdere digitalisering binnen de gemeente, maar staat haaks op de bezuinigingsopdracht. De kostenstijging en daarmee het nadeel bedraagt 895 duizend euro. Dat is 312 duizend euro nadeliger dan in VGR11 verondersteld. Dat komt vooral omdat wij in VGR11 nog uit zijn gegaan van dekking van het tekort binnen de bedrijfsvoering van het SSC. Dat blijkt op rekeningbasis niet mogelijk te zijn.

Besparing vastgoed (N 688 duizend euro)

Ter dekking van de begroting is een bezuiniging op vastgoed vastgesteld van structureel 2 miljoen euro. Voor een bedrag van 688 duizend euro hebben wij de taakstelling niet kunnen realiseren. Wij hadden verwacht dit jaar met de verkoopopbrengst van een aantal gebouwen deze besparing te realiseren. De verkoop is door verschillende oorzaken echter doorgeschoven naar 2019. Dat verklaart ook het verschil van het rekeningresultaat ten opzichte van de prognose in VGR11.

Invoeren restwaarde maatschappelijk vastgoed (N 1,2 miljoen euro)

Wij hebben per gebouw de restwaarde bepaald en de onderhoudsbenadering toegepast. Op basis van gedetailleerde berekening komen wij in 2018 tot een nadeel van 1,2 miljoen euro, gelijk aan de taakstelling. Dat heeft vooral te maken met incidentele dotaties aan de onderhoudsvoorziening. Structureel wordt de taakstelling gerealiseerd.

Overige voor- en nadelen tellen op tot een voordeel van 0,4 miljoen euro.

Saldo financieringsfunctie (V 327 duizend euro)

Korte mismatchfinanciering (V 383 duizend euro)

In 2018 bedroeg de korte mismatch benutting 75,7 miljoen euro. Het rentevoordeel daarbij bedraagt 1,133 miljoen euro. Dit voordeel ontstaat doordat het rentetarief voor langlopende leningen is begroot op 1,50%, terwijl de korte rentetarieven onder de nul procent liggen. Van het rentevoordeel is in de begroting reeds 750 duizend euro ingeboekt. Het netto voordeel bedraagt 383 duizend euro.

Rente kort vermogen (V 486 duizend euro)

Er is gemiddeld voor 58,5 miljoen euro aan kasgeldleningen aangetrokken. Doordat de korte rente onder de nul procent ligt ontvangen we in totaal 486 duizend euro.

Aanpassing rentepercentages (N 547 duizend euro)

In het verleden zijn er voor diverse activa interne rente tarieven gehanteerd die hoger of lager waren dan het rente-omslagpercentage. Het is conform het BBV echter alleen toegestaan om afwijkende percentages te hanteren, indien sprake is van afzonderlijk aangetrokken leningen (projectfinanciering). Aanpassing naar het hanteren van het rente-omslagpercentage leidt tot lagere rentelasten op het inhoudelijke programma en tot een nadeel op de financieringsfunctie van 547 duizend euro.

Overig Treasury (V 5 duizend euro)

Business case Outsourcing ICT (V 1,1 miljoen euro)

De business case outsourcing is een meerjarig project. Door verschuivingen tussen jaren kunnen op jaarbasis afwijkingen ontstaan. Vanuit voorgaande jaren is sprake van een nadeel ten opzichte van de ingeboekte bezuinigingen. Tegenover deze nadelen staat dat in 2018 minder aan projectuitgaven werd besteed. Daarnaast heeft er een vrijval plaatsgevonden van de voorziening welke in 2017 is gevormd. Per saldo resulteert dit in een overschot van 1,1 miljoen euro.

Dividenden (V 529 duizend euro)

Op de dividenduitkeringen valt een voordeel van 529 duizend euro te noteren. Er is in totaal 2,066 miljoen euro aan dividend ontvangen. Van Enxiss (1,044 miljoen euro) en BNG (833 duizend euro) zijn hogere bedragen ontvangen dan geraamd, terwijl er 189 duizend euro aan dividendbelasting over 2017 is terugontvangen. Er was in de begroting rekening gehouden met een ontvangst van 1,537 miljoen euro.

Organisatie ontwikkelingskosten en opleidingen (N 1,0 miljoen euro)

Binnen de organisatie zijn door diverse interne en externe ontwikkelingen 284 duizend euro extra lasten voor de organisatie ontwikkelingskosten ontstaan. Een voorbeeld hiervan is ontwikkelprogramma SSC "fit voor de toekomst". Daarbij is er ook meer geïnvesteerd in opleidingen voor het personeel. Hier zijn 707 duizend euro aan hogere lasten gerealiseerd.

Bedrijfsvoering (N 1,9 miljoen euro)

Bij een aantal onderdelen in de organisatie is er een afwijking in de lasten van de bedrijfsvoering, met name op personeelskosten. Per saldo geeft dit 1,9 miljoen euro aan hogere lasten. Dit wordt veroorzaakt door het uitvoeren van extra taken die niet waren begroot. Dit betreft grotendeels de bedrijfsvoering binnen de uitvoerende directies als gevolg van een grotere vraag naar ondersteuning die niet kon worden doorbelast. Deze ondersteuning wordt deels ingezet met extern personeel, omdat dit tijdelijke taken betreffen.

Gemeentelijke herindeling (N 931 duizend euro)

In april 2018 vond definitieve besluitvorming in Tweede, en in juli in Eerste Kamer plaats over de herindeling per 1 januari 2019. Daardoor was er slechts een zeer korte periode voor het uitvoeren van de noodzakelijke herindelingswerkzaamheden. Ter dekking van de herindelingskosten stelt BZK in de periode 2017-2022 middelen ter beschikking. Vanwege de korte doorlooptijd lopen deze te ontvangen rijksbijdragen niet gelijk op met de te maken kosten. Hierdoor laten de huidige prognoses ten opzichte van de reeds ontvangen gelden in 2018 een tekort zien van ongeveer 1,2 miljoen euro. Binnen Haren en Ten Boer zijn de uitgaven voor de herindeling in 2018 gezamenlijk 0,3 miljoen euro lager geweest dan de beschikbare financiering. Deze middelen zijn toegevoegd aan de gemeentelijke herindeling om de gezamenlijke uitgaven te dekken. Het resterende tekort van 931 duizend euro wordt in de periode 2019-2022 uit resterende rijksbijdragen gedekt.

Flankerend beleid (N 528 duizend euro)

De besteding uit flankerend beleid kan van tijd tot tijd fluctueren. Dit jaar is er voor 1,1 miljoen euro een beroep op het budget gedaan. Voor een groot deel (ca 980 duizend euro) betreft het medewerkers in het kader van de ICT outsourcing. In totaal betekent dit een nadeel van 528 duizend euro.

Friciekosten (N 3,4 miljoen euro)

Het tekort op de frictiekosten bedraagt voor 2018 3,4 miljoen euro. Dit wordt veroorzaakt door een tekort op de exploitatie van 2,0 miljoen euro voor reorganisaties. Daarnaast zijn er voor overige maatregelen een beroep gedaan op dit budget voor 0,5 miljoen euro en heeft er een dotatie aan de voorziening frictiekosten plaatsgevonden van 0,9 miljoen euro.

Extra Beleid (V 7,1 miljoen euro)

Jaarlijks ontstaat in de rekening een resultaat onder beschikbare middelen omdat extra beleid niet (geheel) wordt uitgegeven. In principe dienen de beschikbare incidentele middelen extra beleid binnen twee jaar te worden besteed. Het voordeel op vrijval van incidenteel beleid bedraagt in 2018 5,1 miljoen euro en betreft:

Suikerfabriekterrein	115	V
Noordelijk Scheepvaartmuseum	54	V
Interne plankosten zuidelijke ringweg	160	V
Groot onderhoud kinderboerderijen	-110	N
Extra trainees	275	V
Noordelijk belastingkantoor	343	V
Grenscorrectie Meerstad	12	V
Subsidie uitvoeringskosten SW	233	V
BUIG	374	V
Structurele kapitaallasten ruilmiddelen	750	V
Schoonmaak sportaccomodaties	45	V
Professionalisering evenementen	50	V
Interne verzelfstandiging Oosterpoort	65	V
Verzelfstandiging CBK	226	V
Interne plankosten zuidelijke ringweg	200	V
Uitvoering Watervisie	156	V

Uitvoering taken omgevingslawaa	55 V
Gladheid gele stenen	74 V
Frictiekosten Noordelijk belastingkantoor	160 V
Uitbreiding formatie ombudsman	26 V
Gebiedsgericht werken	1383 V
Strategische positionering	136 V
Revitalisering Stadhuis	342 V
	<u>5124 V</u>

Daarnaast is er sprake van incidentele vrijval van structureel beschikbaar gesteld extra beleid. In 2018 is 3,9 miljoen euro van het structureel beschikbaar beleid niet ingezet. Het gaat om:

Uit 2013	Bereikbaarheid	501 V
Uit 2015	Schuldhelpverlening	70 V
Uit 2015	Intensiveren leren	487 V
Uit 2015	Thema Bewegen	76 V
uit 2015	Thema Verplaatsen	1047 V
Uit 2015	Thema Wonen	155 V
Uit 2016	Onderhoud papiermolen Extra kleedkamers sportpark Corpus den Hoorn	96 V
Uit 2016	Bouw sportcentrum Europapark	34 V
Uit 2016	Thema Verrijken	300 V
Uit 2017	Collectieve zorgverzekering	50 V
uit 2018	Onderhoud Oosterpoort	45 V
Uit 2018	Spaarregeling Ringwegen	535 V
Uit 2018	Energieaanpak gebouwen	431 V
Uit 2018	Omgevingsdienst Groningen	90 V
		<u>33 V</u>
		<u>3950 V</u>

De vrijval Extra Beleid telt in totaal op tot 9,074 miljoen euro. Een aantal van bovenstaande posten zijn nauw verbonden met andere resultaten en derhalve in de toelichting op het resultaat daar mee genomen. Het gaat daarbij om de post Gebiedsgericht werken, deze post is opgenomen in de toelichting op het totale resultaat bij Gebiedsgericht werken. De vrijval Collectieve zorgverzekering hoort bij de Bijzondere Bijstand. Tot slot is het bedrag dat gespaard wordt voor ringwegen opgenomen in de toelichting op het resultaat SIF. Deze posten tellen op tot 1,9 miljoen euro. Onder de toelichting op Extra Beleid resteert dan 7,145 miljoen euro.

Gebiedsgericht werken (V 2.2 miljoen euro)

Doorlopende exploitatie projecten gebiedszaken (V 706 duizend euro)

Middelen voor door de raad als meerjarig aangemerkte projecten blijven beschikbaar gedurende de looptijd van het project. Voor 2018 gaat het om de resterende middelen voor de projecten Buurtaccommodatie Oosterparkwijk (320 duizend euro), Heerdenaanpak (209 duizend euro) en Coöperatieve wijkraad (177 duizend euro). In 2018 zijn deze projecten nog niet volledig afgewikkeld.

Middelen uitvoering gebiedsprogramma (V 1,383 miljoen euro)

De uitvoering van het gebiedsprogramma doen we samen met de burgers en andere belanghebbenden in de wijk. Voor een zorgvuldig participatieproces is in de notitie "één integraal afwegingsmoment" een bestedingstermijn van 2 jaar vastgesteld door de raad. In 2018 is 1,383 miljoen euro niet besteed.

Koersdocumenten wijkvernieuwing (V 765 duizend euro)

Met het vaststellen van het uitvoeringsprogramma "Koersdocumenten Wijkvernieuwing" is 1,75 miljoen euro aan middelen vanuit het Stedelijk Investeringsfonds beschikbaar gesteld. Hiervan is 765 duizend euro niet besteed.

Wijkontwikkeling Selwerd (N 696 duizend euro)

In 2018 zijn voor een bedrag van 696 duizend euro aan kosten gemaakt voor de verdere wijkontwikkeling Selwerd. Deze kosten worden ten laste gebracht van de hiervoor geormerkte middelen in het Stedelijk Investerings Fonds.

Overig (V 74 duizend euro)

Diverse overige posten tellen op tot een voordeel van 74 duizend euro.

Onroerendzaakbelasting (V 2,1 miljoen euro)

In 2018 is 65,7 miljoen euro begroot. We hebben 2,1 miljoen euro meer onroerende zaakbelasting ontvangen dan geraamd. De economische waarde van de woningen en bedrijven in de stad valt hoger uit dan ten tijde van de berekening van de tarieven werd voorzien. Op dat moment waren de taxaties van de woningen en bedrijven niet afgerond en voor het niet getaxeerde deel zijn aannames gedaan. In werkelijkheid vallen de taxaties hoger uit. Daarnaast wordt bij de bepaling van de OZB-opbrengst rekening gehouden met een jaarlijkse volumegroei (saldo nieuwbouw en sloop) van 300 duizend euro. Door de huidige economische situatie valt de volumegroei hoger uit. Deze hogere taxatieswaardes en volumegroei leiden in 2018 tot een meeropbrengst van 1,3 miljoen euro en voor de oude jaren 680 duizend euro. Daarnaast valt de leegstand lager uit. Dit leidt tot een voordeel van 130 duizend euro.

Bouwleges (V 2,7 miljoen euro)

In 2018 is een meeropbrengst op de bouwleges gerealiseerd van 2,5 miljoen euro. Deze meeropbrengst is vooral gerealiseerd bij de kleinere bouwaanvragen. Hierbij gaat het om projecten met een omvang van kleiner dan 7 miljoen euro. In totaal bedraagt hiervoor de meeropbrengst 2,1 miljoen euro. Bij de grotere bouwaanvragen in het geval van projecten groter dan 7 miljoen euro, bedraagt deze meeropbrengst 0,4 miljoen euro.

Renovatie Heesterpoort (V 816 duizend euro)

Voor het meerjarig project renovatie Heesterpoort (oude Simon van Hasseltschool) is 1 miljoen euro beschikbaar gesteld, hiervan is 184 duizend euro uitgegeven.

Onderwijshuisvesting (V 679 duizend euro)

Het resultaat bij onderwijshuisvesting van 679 duizend euro bestaat uit onderstaande onderdelen:

Programma onderwijshuisvesting (V 517 duizend euro)

We hebben de wettelijke taak om huisvesting te verzorgen voor scholen in het primair en secundair onderwijs. In dit kader worden aan scholen beschikkingen afgegeven om werkzaamheden uit te voeren aan de schoolgebouwen. Omdat beschikkingen aan de scholen ook gedurende het jaar afgegeven worden zijn de werkzaamheden voor het programma 2018 zijn nog niet volledig uitgevoerd.

Afwaarderingen activa (N 572 duizend euro)

Met de invoering van de restwaarde zijn alle activa kritisch beoordeeld. Activa waarvan geconstateerd is dat deze ten onrechte een boekwaarde hebben zijn afgewaardeerd. Dit geeft een incidenteel nadeel van 572 duizend euro.

Later starten met afschrijven (V 460 duizend euro)

Door de wijziging van het startmoment van afschrijving op nieuwe investeringen ontstaat een voordeel op de kapitaallasten. Deze stelselwijziging uit de Financiële Verordening 2018 treedt in vanaf 1 januari 2018. Dit betekent dat op een gereedgekomen investering pas op 1 januari van het volgende jaar wordt gestart met afschrijven. In de begroting 2018 was dit effect nog niet doorgevoerd.

Belastingen (V 173 duizend euro)

We hebben minder deklaraties ontvangen van schoolbesturen. Dit levert een voordeel op van 370 duizend euro. Daarnaast zijn een aantal aanslagen hoger dan begroot, dit levert een nadeel op van 229 duizend euro. Per saldo resteert een voordeel van 173 duizend euro.

Renteherziening (V 130 duizend euro)

Voor een aantal panden heeft een correctie plaatsgevonden naar het lagere ROP. Dit levert een voordeel op van 130 duizend euro.

Overige voor- en nadelen binnen onderwijshuisvesting tellen op tot een nadeel 29 duizend euro.

Parkeerbedrijf (V 1,7 miljoen euro)

Het resultaat bij parkeerbedrijf bedraagt 1,7 miljoen euro positief en bestaat uit de volgende onderdelen:

Parkeren (V 1,520 miljoen euro)

Er is sprake van lagere lasten van 580 duizend euro, bestaande uit lagere kapitaallasten in verband met later startmoment afschrijvingen (100 duizend euro), lagere extra inzet stadstoezicht (150 duizend euro) en lagere overige kosten waaronder uitbesteed werk (150 duizend euro). Daarnaast is er sprake van hogere baten van 715 duizend euro, ontstaan door hogere opbrengsten van parkeertickets. Dit als gevolg van een uitbreiding van het betaald parkeren-gebied dat we niet hadden begroot.

Het voordelig resultaat bij de parkeergarages bedraagt 132 duizend euro. In dit resultaat is verwerkt het nadelig effect als gevolg van het op nihil afwaarderen van parkeergarages (400 duizend euro). Dit nadelige effect wordt gecompenseerd door hogere opbrengsten (275 duizend euro) en lagere overige kosten (260 duizend euro) bij parkeergarages.

Tot slot leiden overige kleinere afwijkingen binnen parkeren tot een voordeel van 93 duizend euro

Fietsparkeren (V 144 duizend euro)

Lagere kosten voor niet planmatig onderhoud en uitbesteed werk veroorzaken een voordelige afwijking voor fietsparkeren. Overige kleinere afwijkingen binnen fiets parkeren tellen op tot een voordeel van 43 duizend euro.

Resultaat Grondzaken (V 11,2 miljoen euro)

Het resultaat op grondzaken bestaat uit meerdere posten:

Grondzaken binnen programma 8.7 Overig Wonen (V 1,015 miljoen euro)

Deze voordelige afwijking ontstaat door hogere erfpachtopbrengsten, verlaging van verliesvoorzieningen op grondexploitaties en winstnemingen.

Grondzaken overig binnen programma 2.4 Overig Economie (V 8,9 miljoen euro).

Het voordelige resultaat op de herziene grondexploitaties in 2018 vormt het belangrijkste bestanddeel van deze voordelige afwijking (4,3 miljoen euro inclusief Grote Markt). Daarnaast leiden (grond-)waarderingseffecten tot een voordeel van 3 miljoen euro. Slotcalculaties leiden tot 0,6 mln. voordeel, rente over de bij de jaarrekening 2018 gevormde reserve Eemskanaalzone leidt tot 0,2 mln. euro voordeel. Tot slot leiden overige resultaten op grond tot voordelen van samen 0,8 mln. euro.

Verkoop diverse kavels (V 1,5 miljoen euro)

In 2018 zijn diverse kavels verkocht die geen onderdeel uitmaken van de grondexploitaties. Hierdoor is een voordelig resultaat gerealiseerd van 1,5 miljoen euro.

De overige voor- en nadelen tellen op tot 0,2 miljoen euro nadelig resultaat. Voor een nadere onderbouwing van bovenstaande resultaten verwijzen wij naar de paragraaf Grondbeleid.

Stedelijk Investerings Fonds (V 3,9 miljoen euro)

Het resultaat Stedelijk Investerings Fonds (SIF) bestaat uit de volgende onderdelen:

Compensatie Boom effect analyse Kemkensberg SIF (V 225 duizend euro)

De compensatie Boom Effect Analyse Kemkensberg wordt tijdelijk toegevoegd aan de reserve SIF en zal worden ingezet ter compensatie elders van groen dat is opgegeven in het kader van dit plan.

Projecten SIF (V 276 duizend euro)

Vanuit de reserve SIF zijn middelen beschikbaar gesteld voor projecten, waaronder de nieuwe huisvesting van het kunstencentrum VRIJDAG . Eind 2018 hebben we deze middelen niet geheel besteed.

Plankosten SIF (V 618 duizend euro)

In 2018 heeft de raad het kader voor het Stedelijk Investeringsfonds (SIF) vastgesteld waarin een aantal gebiedsontwikkelingsprojecten zijn benoemd. Voor deze SIF-projecten maken we ook plankosten. Dit zijn kosten voor planbegeleiding van projecten die niet kunnen worden verrekend en voorbereidende planontwikkelingskosten voordat een project door de raad is vastgesteld.

Eind 2018 valt van het begrote plankostenbudget in dit deelprogramma 618 duizend euro vrij. Dit heeft onder andere te maken met het later in het jaar opstarten of uitstellen van (deel-)projecten.

Uitvoeringsprogramma Binnenstad (V 159 duizend euro)

Het saldo van de vrijval op kapitaallasten en uitvoeringskosten wordt via de reserve SIF gereserveerd voor het uitvoeringsprogramma Binnenstad.

Regeling Ringsparen (V 431 duizend euro)

Samen met de provincie sparen we voor de verbetering van de Noordelijke, Oostelijke en Westelijke Ringweg, in de verhouding 2/7 gemeente en 5/7 provincie. Sinds de jaarschijf 2018 zijn hiervoor vanuit extra beleid structurele middelen beschikbaar.

Middelen verkeersveiligheid (V 550 duizend euro)

In de begroting 2018 hebben we extra middelen gereserveerd uit het Stedelijk Investeringsfonds voor de aanpak van de verkeersveiligheid in onze gemeente. We volgen daarbij drie sporen. nl. de verbetering van objectief aantoonbaar onveilige locaties , samen met bewoners en wijken werken aan veiligheid en het voorkomen van nieuwe onveilige situaties met pro-actief, risico-gestuurd beleid. Eind 2018 valt van deze beschikbare middelen 550 duizend euro vrij.

Plankostenbudget Voorkeursvariant Oosterhamrikzone (V 575 duizend euro)

De raad heeft in juni 2018 besloten 1,05 miljoen euro aanvullende financiële middelen via het Stedelijk Investeringsfonds beschikbaar te stellen voor de dekking van de plankosten Voorkeursvariant Oosterhamrikzone. Van deze middelen resteert eind 2018 575 duizend euro.

Suikerfabriek (V 1,3 miljoen euro)

In 2018 is door de raad besloten het gebiedsontwikkelingsproject Suikerfabriek terrein als project binnen het Stedelijk Investeringsfonds (SIF) aan te wijzen. Als uitvloeisel hiervan zijn voor de plankosten ontwikkeling Suikerfabriek terrein middelen vanuit het SIF gereserveerd. Eind 2018 valt hiervan 1,3 miljoen euro vrij.

Project Herinrichting Patrimoniumlocatie (N 232 duizend euro)

Het hier getoonde nadeel van 232 duizend euro op project Herinrichting Patrimoniumlocatie wordt gefinancierd vanuit ISV middelen die in de reserve SIF zijn opgenomen.

Intensiveringsmiddelen duurzaamheid (N 0,5 miljoen euro)

In 2018 is het Groningse kantoor van het Global Centre on Adaptation (GCA) geopend. Het GCA is een mondiaal kenniscentrum dat landen, organisaties en bedrijven ondersteunt met kennis en advies op het gebied van klimaataanpassing. Deze opening ging gepaard met extra uitgaven wat een deel van de overschrijding op de beschikbare intensiveringsmiddelen duurzaamheid verklaart.

Daarnaast hebben we rijksmiddelen ontvangen via de decembercirculaire 2018 voor het programma Innovatieve aanpak energiebesparing (338 duizend euro). Deze middelen hebben we wel besteed maar niet meer in de begroting kunnen verwerken.

Plankosten externe projecten (V 366 duizend euro)

Op de beschikbaar gestelde middelen voor meerjarige projecten resteert 366 duizend euro.

Rente reserve bekleemde reserve kapitaallasten (V 385 duizend euro)

In 2018 is rente vergoed over de bekleemde reserve kapitaallasten (385 duizend euro). Deze rente dient nog te worden toegevoegd aan de reserve omdat nog niet gestart is met de afschrijving van betreffende projecten en het niet toevoegen in de latere jaren tot tekorten zou leiden.

Akkoord van Groningen (V 347 duizend euro)

Voor de uitvoering van het Akkoord van Groningen in 2018 heeft de raad 726 duizend euro beschikbaar gesteld. Dit is inclusief het resultaat van 2017. Daarnaast leveren de kennisinstellingen Rijks Universiteit Groningen, Universitair Medisch Centrum Groningen en Hanzehogeschool Groningen samen ook 500 duizend euro ten behoeve van de campagne City of Talent en andere projecten binnen het Akkoord. In totaal was in 2018 dus 1,226 miljoen euro beschikbaar. Eind 2018 valt van deze begrote middelen 347 duizend euro vrij, waarvan de helft de kennisinstellingen toebehoort.

De belangrijkste oorzaak van deze vrijval houdt verband met de totstandkoming van de hernieuwde strategische agenda (2018-2022). Het proces van totstandkoming nam meer tijd in beslag dan verwacht. Daarnaast is een aantal projecten niet doorgestaan, later in het jaar gestart of uitgesteld.

Logiesbelasting (V 567 duizend euro)

In 2018 zijn de aanslagen 2017 opgelegd. In 2017 zijn er meer overnachtingen geweest dan begroot. Hierdoor vertoont de logiesbelasting een meeropbrengst van 567 duizend euro. Hiervan is 400 duizend euro structureel.

Precariobelasting (V 544 duizend euro)

Het aantal op te leggen precario aanslagen is moeilijk in te schatten en wisselt daardoor van jaar tot jaar. Door de sterk aantrokken economie zijn er in 2018 hogere baten gerealiseerd dan begroot.

Veiligheidsregio (V 560 duizend euro)

Met name door meevallende opbrengsten is bij de Veiligheidsregio Groningen een positief resultaat ontstaan in 2018 van 1,3 miljoen euro. Het betreffen meevallers zowel in de sfeer van de rijksbijdrage en subsidies als op het gebied van detachingsopbrengsten door de inzet bij industriële- en externe veiligheid voor andere Veiligheidsregio's. De Veiligheidsregio Groningen heeft besloten dit resultaat in mindering te brengen op de bijdrage van de deelnemende gemeenten. Dit leidt voor de gemeente Groningen tot een voordeel van 550 duizend euro.

Groot onderhoud openbare ruimte (V 1,8 miljoen euro)

Het resultaat op budgetten groot onderhoud openbare ruimte wordt met name verklaard doordat een deel van de onderhoudsprojecten Wegen pas in 2019 volledig worden opgeleverd (1 miljoen euro). Daarnaast hebben we lagere kapitaallasten als gevolg van vertraging in de uitvoering van het investeringsplan beheer en onderhoud van wegen. In totaal een voordelige afwijking voor groot onderhoudsprojecten Wegen van 1,373 miljoen euro.

Voor de overige groot onderhoudsprojecten zien we een voordelig resultaat omdat een deel van deze projecten pas in het derde en het vierde kwartaal 2018 van start konden gaan - en ook voor een deel in 2019 volledig worden opgeleverd - waardoor de hiervoor begrote middelen deels vrijvallen (418 duizend euro).

Voorziening begraven (N 2,8 miljoen euro)

Het afgekochte grafonderhoud loopt via een voorziening. Voor de graven die voor 2018 zijn afgekocht (met een in leven zijnde rechthebbende) bedraagt de onderhoudsverplichting 3,83 miljoen euro in de komende tien jaar. Eind 2018 is de stand van de voorziening 1,078 miljoen euro. Conform voorschriften van het BBV hebben we voorziening aangevuld met een bedrag van 2,752 miljoen euro. Jaarlijks vindt er een onttrekking aan de voorziening plaats ter hoogte van het in dat jaar benodigde onderhoudsbedrag. Daarnaast storten we jaarlijks een bedrag bij voor een (nieuw tiende) jaar. De hoogte van deze jaarlijkse bijstorting wordt elk jaar, bij het opstellen van de begroting, geactualiseerd op basis van gedetailleerde overzichten van al het afgekochte onderhoud.

Bedrijfsafval (V 744 duizend euro)

Het resultaat op de inzameling van bedrijfsafval is voordelig, vooral als gevolg van hogere opbrengsten bij klein gevaarlijk afval (248 duizend euro), bouw- en sloopafval (164 duizend euro) en papier en karton (77 duizend euro). Het resterende voordeel aan de batenkant van 146 duizend euro betreft een optelling van kleinere resultaten op de diverse afvalsoorten. Tegenover deze hogere opbrengsten staan hogere vuilverwerkingslasten (98 duizend euro). Daarnaast leidt de gewijzigde afschrijvingssystematiek tot lagere kapitaallasten (207 duizend euro).

WMO (N 3,4 miljoen euro)

Aan het eind van 2018 bedraagt het totale nadelige resultaat op de WMO 3,4 miljoen euro nadelig. Dit resultaat wordt gevormd door de volgende onderdelen:

Algemene voorzieningen huishoudelijke hulp (V 778 duizend euro)

Het resultaat algemene voorzieningen huishoudelijke hulp bedraagt 778 duizend euro voordelig. De effecten van de meicirculaire en de gestegen CAO tarieven zijn in het resultaat 2018 verwerkt. Het voordeel wordt voor 428 duizend euro veroorzaakt door een positief na-ijleffect van 2017. Daarnaast zijn de lasten 2018 iets lager dan begroot als gevolg van een lager verzilveringspercentage.

Wmo 18+ Zorg in natura (N 2,4 miljoen euro)

De extra middelen voor de grenscorrectie Meerstad ontvangen we vanaf 2019. In de begroting hebben we rekening gehouden met de ontvangst van deze middelen vanaf 2018. Dit geeft een incidenteel nadeel van 400 duizend euro.

Op basis van de huidige stand van de zorggegevens bedraagt het nadeel van 2,1 miljoen euro. We zien ten opzichte van de begroting zowel een stijging in de aantallen als in de indicatiewaarden. De verzilvering is gestegen naar 69,58 procent. Door het positieve effect van 0,1 miljoen euro van de meicirculaire is per saldo sprake van een nadeel van 2,4 miljoen euro.

Wmo voorzieningen inclusief vervoer (N 546 duizend euro)

De kosten voor het individueel vervoer, hulpmiddelen, scootmobielen en rolstoelen zijn gestegen doordat de tarieven gestegen zijn. De begroting 2018 is hierop wel aangepast, maar de aanpassing blijkt onvoldoende te zijn. Het totale nadeel over 2018 bedraagt 546 duizend euro.

Beschermde wonen (N 1,8 miljoen euro)

Naar aanleiding van het kostprijsonderzoek zijn de tarieven aangepast, deze tariefaanpassing heeft geleid tot een stijging van de kosten voor Zorg In Natura. Daarnaast is het aantal cliënten gestegen. Dit samen heeft geleid tot een stijging van de kosten voor Zorg in Natura tot 49,2 miljoen euro. Hierdoor daalt de geprognosticeerde vrijval voor de Groninger gemeenten naar 5,8 miljoen euro. Hierbij hebben we rekening gehouden met de 1,8 miljoen euro die wij extra vanuit de meicirculaire ontvangen.

Voor de gemeente Groningen betekent dit dat de geprognosticeerde vrijval van 3,8 miljoen euro daalt naar 2,0 miljoen euro. Per saldo een nadeel van 1,8 miljoen euro.

Meerkostenregeling (V 472 duizend euro)

Voor de meerkostenregeling was een budget van 2,1 miljoen euro beschikbaar. Hiervan is 1,6 miljoen daadwerkelijk ingezet. De oorzaak van het verschil is dat de tegemoetkoming vanaf 2018 alleen nog beschikbaar is voor inwoners die kunnen aantonen hogere kosten te hebben gemaakt vanwege chronische ziekte of beperking.

Overige resultaten tellen op tot 127 duizend euro voordelig.

Tekort Jeugd (N 8,4 miljoen euro)

Op de jeugdhulp bedraagt het nadeel 8,4 miljoen euro. De belangrijkste oorzaak is de stijging in de kosten zorg in natura (ZIN), deze kosten zijn 8,8 miljoen euro hoger dan begroot. De bezuiniging die begroot was voor dit onderdeel van 250 duizend euro kon niet gerealiseerd worden. De stijging van de ZIN kosten wordt veroorzaakt door een stijging van de gemiddelde kosten per indicatie en een stijging van het aantal indicaties. Door extra inzet van de RIGG (onder andere in de Taskforce sturing uitgaven jeugdhulp) zijn de uitvoeringskosten 0,2 miljoen hoger dan begroot. Doordat de kosten voor de persoonsgebonden budgetten 0,6 miljoen euro lager zijn dan begroot, is per saldo het tekort op de Jeugd 8,4 miljoen euro.

Innovatiemiddelen Jeugd (V 580 duizend euro)

We hebben een deel van de innovatieactiviteiten bekostigd vanuit rijksmiddelen. Hierdoor houden we op onze gemeentelijke middelen 580 duizend euro over.

Afwikkeling subsidies oude jaren (V 2,0 miljoen euro)

Binnen het sociale domein hebben we, in het kader van Maatschappelijke Kosten en Baten analyse (MKBA), strakker op de verantwoording van subsidies gestuurd. Het totale voordeel bedraagt 2 miljoen euro. Dit voordeel bestaat voor 1,0 miljoen euro uit terugbetaling van subsidie van de MJD in verband met teveel vermogen opgebouwd uit niet bestede subsidies en voor 1 miljoen euro uit overige vrijval subsidies. Dit voordeel wordt ingezet voor de realisatie van de begrote bezuiniging MKBA van 1 miljoen euro.

Maatschappelijke opvang (V 444 duizend euro)

Het resultaat 2018 wordt onder meer veroorzaakt door een voordeel uit afrekening subsidies voorgaande jaren. Daarnaast is het Ministerie van VWS en de VNG overeengekomen dat elk van de 46 regio's voor beschermd wonen en maatschappelijke opvang via de centrumgemeente in 2018 een impuls van 25 duizend euro krijgt voor het organiseren van bestuurlijke samenwerkingsafspraken in de regio (bijvoorbeeld voor het inrichten van een secretarisfunctie of projectleider). Dit bedrag is opgenomen in de decembercirculaire 2018.

Kansenbeleid (V 701 duizend euro)

Binnen het onderwijskansenbeleid ontvangen we rijksmiddelen die we aanvullen met gemeentelijke inzet. Het programma onderwijskansenbeleid is volgens planning uitgevoerd, maar een deel van de gemeentelijke inzet valt ook binnen de kaders van de rijksmiddelen en is ten laste gebracht van vrijvallende rijksmiddelen vanuit voorgaande jaren. Dit levert een incidenteel voordeel op binnen de gemeentelijke inzet.

Schuldhelpverlening (V 913 duizend euro)

Het voordelige resultaat binnen de schuldhelpverlening wordt voor 441 duizend euro veroorzaakt door nog niet ingezette rijks gelden. In de mei-circulaire 2018 is er vanuit het rijk extra geld voor de jaren 2018 tot en met 2020 ter beschikking gesteld voor de versterking van het gemeentelijke armoede- en schuldenbeleid. Deze gelden worden in 2019 voor eurocoaches ingezet.

Daarnaast zijn de opbrengsten 290 duizend euro hoger dan begroot. Dit betreft onder andere hogere opbrengsten van buitengemeenten voor schuldbemiddeling en budgetbeheer, hogere opbrengsten bewindvoering en een detacheringsvergoeding en een bijdrage van Menzis voor het project Wanbetalers. Tevens zijn de lasten 180 duizend euro lager, dit wordt onder andere veroorzaakt door een vrijval van de voorziening dubieuze debiteuren, vrijval van kosten betalingsverkeer en vrijval op overige bedrijfsvoeringsbudgetten.

Bijzondere bijstand (N 341 duizend euro)

Individuele en collectieve bijzondere bijstand (N 52 duizend euro)

De nadelige afwijking op de bijzonder bijstand van 52 duizend euro bestaat uit een nadeel op de individuele bijzondere bijstand van 177 duizend euro en een voordeel op de collectieve bijzondere bijstand van 125 duizend euro.

Het nadeel op de individuele bijzonder bijstand wordt veroorzaakt door enerzijds hogere uitgaven voor de maaltijdvoorziening, laptopregeling en anderzijds door het niet realiseren van de besparing op de kosten van beschermingsbewind. Vanaf maart 2018 is het nieuwe beleid in werking getreden en gaan de burgers gefaseerd (over een periode van drie jaar) overstappen van een externe naar de gemeentelijke bewindvoerder. Dit heeft in 2018 nog niet geleid tot een merkbaar financieel voordeel, terwijl bij het samenstellen van de begroting 2018 we uitgegaan zijn van een financieel voordeel van 0,3 miljoen euro. Door een lagere dotatie aan de voorziening dubieuze debiteuren komt het uiteindelijk nadeel op de individuele bijzonder bijstand uit op 177 duizend euro.

Het voordeel op de collectieve bijzondere bijstand wordt vooral veroorzaakt door lagere uitgaven in het kader van individuele studietoelage en lagere uitgaven tegemoetkoming ouderbijdrage schoolgeld.

Individuele Inkomensvoorslag (N 435 duizend euro)

Het resultaat op de individuele inkomensvoorslag is 435 duizend euro nadelig. Dit nadeel wordt veroorzaakt doordat we vanaf 2018 meer klanten ambtshalve de toeslag verstrekken in plaats van op aanvraag. Tevens is er

een stijging te zien van het aantal mensen dat recht heeft op de toeslag. Deze stijging wordt veroorzaakt, doordat het aantal klanten dat langer dan vijf jaar in de bijstand zit groter wordt.

Wet kinderopvang (V 101 duizend euro)

In 2018 hebben we 101 duizend euro minder uitgeven aan vergoedingen voor de Wet Kinderopvang dan begroot. In het verleden hadden we tekorten op deze post. Daarom hebben we het beleid aangepast. We zijn strenger met het toekennen van vergoedingen. Aan de andere kant zoeken we ook naar mogelijkheden om voor bepaalde doelgroepen de toekenning te versoepelen.

Collectieve ziektekostenverzekering (V 45 duizend euro)

In 2018 is er vanuit extra beleid een bedrag van 255 duizend euro structureel beschikbaar gekomen voor de verhoging van de premies collectieve ziektekostenverzekering. Doordat de werkelijke premies iets lager uitvallen is er een incidentele vrijval van 45 duizend euro.

Buig (V 1,0 miljoen euro)

Ten opzichte van de begroting is sprake een voordeel van 1,0 miljoen euro op uitkeringen die onder de BUIG vallen. De uitkeringslasten zijn 3,4 miljoen euro hoger dan begroot. Dit nadeel wordt onder meer veroorzaakt door nominale stijging van uitkeringen, hogere incidentele uitgaven bij eindafrekeningen in december, een stijging van het aantal IOAW-uitkeringen en een afwijking tussen de verwachte en gerealiseerde kosten van de gemiddelde uitkering bij de WWB. Hier tegenover staat een voordelige afwijking door een incidentele vrijval van 2,7 miljoen euro op de voorziening dubieuze debiteuren. Deze vrijval is ontstaan door een andere waarderingssystematiek. Tot slot leidt een beroep op de vangnetregeling in verband met het in 2018 gerealiseerd tekort in 2018 tot een voordeel van 1,7 miljoen euro.

Transitievergoeding SW (V 535 duizend euro)

In het laatste kwartaal 2018 is bekend geworden dat vanaf april 2020 compensatie kan worden geclaimd voor een deel van de transitievergoedingen aan werknemers die 104 weken ziek zijn geweest. Bij deze regeling kan met terugwerkende kracht vanaf 1 juli 2015 compensatie worden aangevraagd bij het UWV. Wij verwachten dat onze claim over de periode 2015-2018 613 duizend euro bedraagt. Het betreft een incidenteel voordeel waarvoor we een vordering op het UWV hebben opgenomen. Daarnaast is in 2018 aan SW medewerkers 78 duizend euro meer transitievergoeding verstrekt dan waarmee rekening was gehouden in de begroting, een incidenteel nadeel. Per saldo resteert een voordeel van 535 duizend euro.

Statushouders (V 1,4 miljoen euro)

Over de periode 2016-2017 resteren incidentele rijksmiddelen verhoogde asielinstroom. Omdat er een vertraging zit in de besteding van de middelen voor inburgering, huisvesting en de begeleiding van statushouders naar onderwijs en/of werk, besteden we deze middelen in 2018 en 2019.

WIJ huisvesting (N 311 duizend euro)

Het beschikbare huisvestingsbudget voor de WIJ was in 2018 ontoereikend. Het nadeel bedraagt 311 duizend euro. Hiervan heeft 185 duizend euro betrekking op kosten waarvan we niet konden voorzien dat deze voor rekening van de gemeente zouden komen. 2018 was een overgangsjaar waarin ervaring met de nieuwe constructie Stichting WIJ is opgedaan. Voor 2019 zijn heldere afspraken gemaakt om deze situatie in de toekomst te voorkomen. De overige 126 duizend euro heeft betrekking op nagekomen kosten 2017 en onvoorzien uitgaven en planvormingskosten huisvesting WIJ.

Werk in Zicht (V 1,6 miljoen euro)

Werk in Zicht (WIZ) is een regionaal samenwerkingsverband voor de arbeidsmarktregio Groningen. Gemeente Groningen is centrumgemeente voor regionale samenwerking en voor de subregio Centraal. Binnen dit samenwerkingsverband worden diverse projecten uitgevoerd. In 2018 zijn niet alle middelen besteed. Omdat het om een regionaal samenwerkingsverband gaat nemen we de resterende middelen van 1,6 miljoen euro mee naar 2019.

Van het voordeel heeft 1,2 miljoen euro betrekking op de uitvoering 1000-banenplan. In 2018 is gewerkt aan de uitwerking en uitvoering van het plan. Niet alle ontvangen middelen zijn besteed in 2018, omdat het project later is gestart in verband met afstemming met alle betrokken partijen en de doorlooptijd van inkoopprocedure.

Het overige voordeel is een optelsom van voordelen op het samenwerkingsverband zelf en diverse projecten te weten: sectorplannen SW organisaties, sluitende aanpak werkzoekende jongeren, grensoverschrijdende arbeidsbemiddeling met Duitsland, arbeidsparticipatie mensen met een psychische beperking en Matchen op Werk.

2.3 Afwijkingen ten opzichte van Voortgangsrapportage 2018-II

In Voortgangsrapportage 2018-II (VGR 2018-II) verwachtten we een nadeel van 14 miljoen euro. Daarmee is het rekeningresultaat 2018 ten opzichte van de prognose in de voortgangsrapportage 53,9 miljoen voordeliger.

Het bedrag van 53,9 miljoen euro gerelateerd aan het lastentotaal in de actuele begroting van 995 miljoen euro betekent een afwijking van afgrond 5,0%. Daarmee is deze afwijking op totaalniveau niet meer binnen onze norm (3% van het lastentotaal) voor begrotingsbeheer. Er zijn echter een tweetal grote posten die dit beeld verstoren:

Resultaat grondzaken (V 11,2 miljoen)

Het resultaat op grondzaken is 11,2 miljoen euro positief. Bij de VGR 2018-II was nog geen prognose afgegeven. Onder andere de herzieningen van de grondexploitaties hebben in het vierde kwartaal plaatsgevonden en komen in 2019 in de raad. Winstnemingen en beoordeling verliesvoorzieningen waren pas na het opstellen van de VGR-II goed in beeld en daarmee niet voorzienbaar. Grondzaken was al wel als onzekerheid opgenomen.

Voordeel Gemeentefonds (V 22,4 miljoen)

Het voordeel op het Gemeentefonds ten opzichte van de prognose bedraagt 22,4 miljoen euro, waarin onder andere de uitkering van de stroppenpot bij in zit van 13,7 miljoen. Dit was als onzekerheid al wel gemeld bij de VGR-II, maar nog niet in de cijfers meegenomen. Daarnaast zijn de uitkomsten van de decembercirculaire ten tijde van het opstellen van de VGR 2018-II nog niet bekend, daarmee is dit resultaat ten opzichte van de prognose niet voorzienbaar.

Als we bovenstaande posten buiten beschouwing laten voor het oordeel over ons begrotingsbeheer, blijven we met 2,5% binnen de norm van 3% van het lastentotaal.

Naast bovengenoemde verschillen lichten we hieronder de verschillen > 500 duizend euro toe.

BTW compensatiefonds (V 1,2 miljoen euro)

In 2018 is een aantal langlopende suppleties, die zijn ingediend over voorgaande jaren, door de belastingdienst beschikt. Ten tijde van het opstellen van de VGR 2018-II was nog niet bekend of de belastingdienst zou instemmen met de ingediende suppleties, dit resultaat was daarmee onvoorzienbaar.

Bezuinigingen (N 2,2 miljoen euro)

Het resultaat op bezuinigingen wijkt 2,2 miljoen nadelig af ten opzichte van de afgegeven prognose van niet gerealiseerde bezuinigingen van 4,6 miljoen euro. Bij het opstellen van de VGR 2018-II was nog niet bekend wat het effect van de invoering van restwaarde op maatschappelijk vastgoed zou zijn. De financiële verordening met daarin de gewijzigde uitgangspunten is vastgesteld in oktober. Wij hebben daarna per gebouw de restwaarde bepaald en de onderhoudsbenadering toegepast. Het effect van 1,2 miljoen euro nadelig resultaat was daarmee onvoorzienbaar ten tijde van het opstellen van VGR 2018-II. Daarnaast zijn er nog een aantal posten waaronder minder gerealiseerde bezuiniging bij Vastgoed van 415 duizend euro ten opzichte van de afgegeven prognose. Wij hadden verwacht dit jaar met de verkoopopbrengst van een aantal gebouwen deze besparing te realiseren. De verkoop is door verschillende oorzaken echter doorgeschoven naar 2019 (deels voorzienbaar). Tot slot nog de besparingen op de eigen organisatie. Het gaat hier vooral om reductie van de personele omvang wat meer tijd kost. Het resultaat is daarom ook 563 duizend euro nadeliger dan in VGR II gemeld (deels voorzienbaar).

Saldo financieringsfunctie (N 556 duizend euro)

In het verleden zijn er voor diverse activa interne rente tarieven gehanteerd die hoger of lager waren dan het rente-omslagpercentage. Het is conform het BBV echter alleen toegestaan om afwijkende percentages te hanteren, indien sprake is van afzonderlijk aangetrokken leningen (projectfinanciering). Aanpassing naar het hanteren van het rente-omslagpercentage leidt tot lagere rentelasten op het inhoudelijke programma en tot

een nadeel op de financieringsfunctie van 547 duizend euro. Dit effect hebben we bij de VGR 2018-II niet verwerkt, maar was wel voorzienbaar. Een aantal kleinere posten tellen op tot een nadeel van 9 duizend euro.

Business case Outsourcing ICT (V 1,1 miljoen euro)

De business case outsourcing is een meerjarig project. Door verschuivingen tussen jaren kunnen op jaarbasis afwijkingen ontstaan. De doorrekening hiervan heeft plaatsgevonden na het opstellen van de VGR 2018-II. Dit was wel voorzienbaar.

Organisatie ontwikkelingskosten en opleidingen (N 1,0 miljoen euro)

Het nadeel op organisatieontwikkelkosten en opleidingen van 1,0 miljoen euro is bij de VGR 2018-II niet benoemd, maar was wel voorzienbaar.

Bedrijfsvoering (N 1,3 miljoen euro)

Bij een aantal onderdelen in de organisatie is er een afwijking in de lasten van de bedrijfsvoering. Dit betreft met name personeelskosten. Per saldo geeft dit 1,9 miljoen euro aan hogere lasten, bij de VGR 2018-II gingen we nog uit van een tekort van 621 duizend euro. Bij de rekening is het nadeel becijferd op 1,9 miljoen euro, een extra nadeel van 1,4 miljoen euro. Dit was deels voorzienbaar.

Flankerend beleid (N 528 duizend euro)

De besteding uit flankerend beleid kan van tijd tot tijd fluctueren. Voor een groot deel betreft het medewerkers in het kader van de ICT outsourcing. In totaal betekent dit een nadeel van 528 duizend euro. Bij de VGR 2018-II was nog niet bekend dat het beroep op flankerend beleid vanuit de ICT outsourcing zo hoog zou zijn (deels voorzienbaar).

Frictiekosten (N 3,4 miljoen euro)

Het nadeel op de frictiekosten was bij de VGR 2018-II niet bekend. De analyse hierop vindt plaats op basis van de einde jaarcijfers. Het resultaat op de frictiekosten is wel voorzienbaar bij de VGR 2018-II.

Extra Beleid (V 4,8 miljoen euro)

Ten tijde van het opstellen van de VGR 2018-II gaat men er vaak vanuit dat het grootste deel van het nog beschikbare extra beleid nog weggezet wordt in het lopende jaar. Dat is echter om uiteenlopende redenen niet het geval geweest. Deels was dit voorzienbaar, bij de VGR 2018-II was een voordeel gemeld van 2,2 miljoen euro, bij de rekening blijkt dit 4,8 miljoen hoger uit te vallen.

Gebiedsgericht werken (V 732 duizend euro)

Bij de VGR 2018-II was een voordeel gemeld van 1,5 miljoen euro. Bij de rekening valt dit 732 duizend euro hoger uit. Het gebiedsprogramma kent een bestedingstermijn van 2 jaar. Het resultaat was deels te voorzien.

OZB (2,1 miljoen euro)

We hebben een opbrengst OZB geraamd in de begroting van 65,7 miljoen euro. De opbrengst was 2,1 miljoen hoger. Ten tijde van de VGR 2018-II waren nog niet alle aanslagen opgelegd en bezwaren afgehandeld. Het extra resultaat was onvoorzienbaar.

Bouwleges (V 2,7 miljoen euro)

Na het opstellen van de VGR 2018-II is het aantal bouwaanvragen fors gestegen, waardoor er een meeropbrengst is gerealiseerd. Daarnaast is er bij de grote projecten een meeropbrengst ontstaan doordat er bouwaanvragen begroot zijn voor 2019, echter toch nog gerealiseerd in 2018. Deze resultaten waren bij de VGR 2018-II niet voorzienbaar.

Onderwijshuisvesting (V 559 duizend euro)

De gemeente heeft een wettelijke taak om huisvesting te verzorgen voor scholen in het primair en secundair onderwijs. In dit kader worden aan scholen beschikkingen afgegeven om werkzaamheden uit te voeren aan de schoolgebouwen. De werkzaamheden voor het programma 2018 zijn nog niet volledig uitgevoerd. Dit was bij het opstellen van de VGR 2018-II deels voorzienbaar.

Parkeerbedrijf (V 1,7 miljoen euro)

Het resultaat in 2018 ontstaat voornamelijk bij straatparkeren. Ten tijde van het opstellen van de VGR 2018-II was er nog geen goed beeld van dit resultaat, dit was echter wel voorzienbaar.

SIF (V 3,9 miljoen euro)

Projecten die vanuit het Stedelijk investerings fonds gefinancierd worden kennen vaak een langere doorlooptijd. In de betreffende deelprogramma's worden deze resultaten toegelicht. Een overzicht van de totale bestedingen is opgenomen in de jaarrekening (overzicht 11). Bij de VGR 2018-II is al een deel naar de reserve teruggeboekt, doorrekening heeft daarna bij het opstellen van de jaarrekening plaatsgevonden. Daarmee was dit deels voorzienbaar bij de VGR 2018-II.

Intensiveringsmiddelen duurzaamheid (N 0,5 miljoen euro)

Bij de VGR 2018-II was geen prognose afgegeven. Naast het ontstane tekort vanwege extra uitgaven voor de opening van het Global Centre on Adaptation hebben we rijksmiddelen ontvangen via de decembercirculaire 2018 voor het programma Innovatieve aanpak energiebesparing. Deze middelen hebben we wel besteed maar niet meer in de begroting kunnen verwerken. Dit resultaat was deels niet voorzienbaar.

Groot onderhoud openbare ruimte (V 541 duizend euro)

Het resultaat op budgetten groot onderhoud openbare ruimte van 1,8 miljoen euro wordt met name veroorzaakt doordat diverse projecten die zijn gepland voor 2018 voor een deel niet (geheel) zijn uitgevoerd in 2018. Bij de VGR 2018-II is een resultaat gemeld van 1,3 miljoen euro. Dit resultaat was deels wel voorzienbaar.

Dotatie voorziening onderhoud graven (N 2,7 miljoen euro)

Conform BBV regels hebben we een voorziening onderhoud graven gevormd. Doorrekening van de benodigde hoogte hiervan heeft plaatsgevonden in het 4e kwartaal. Dit was wel voorzienbaar ten tijde van het opstellen van de VGR 2018-II.

Bedrijfsafval (V 744 duizend euro)

Bij VGR 2018-II was op basis van peildatum juni 2018 nog niet te voorzien of met name de stijging van de opbrengsten zich conform 2017 zou ontwikkelen. Er is daarom gekozen om nog geen prognose af te geven. Daarnaast was het exacte bedrag van de vrijval kapitaallasten op Bedrijfsafval nog niet helder en daarom niet meegenomen in de prognose.

WMO (V 518 duizend euro)

Het totale resultaat op de WMO bedraagt 3,4 miljoen euro nadelig. Bij de VGR 2018-II is een prognose afgegeven van een nadeel van 3,9 miljoen euro. Het rekeningresultaat is daarmee 518 duizend euro verbeterd ten opzichte van de prognose, dit was niet voorzienbaar.

Kansenbeleid (V 701 duizend euro)

Binnen het onderwijskansenbeleid ontvangen we rijksmiddelen die we aanvullen met gemeentelijke inzet. Het programma onderwijskansenbeleid is volgens planning uitgevoerd, maar een deel van de gemeentelijke inzet valt ook binnen de kaders van de rijksmiddelen en is ten laste gebracht van vrijvallende rijksmiddelen vanuit voorgaande jaren. Dit levert een incidenteel voordeel op binnen de gemeentelijke inzet. Dit voordeel was ten tijde van het opstellen van de VGR 2018-II nog niet becijferd, wel voorzienbaar.

Schuldhelpverlening (V 913 duizend euro)

Het voordelige resultaat binnen de schuldhelpverlening wordt voor 441 duizend euro veroorzaakt door nog niet ingezette rijks gelden die via de mei-circulaire 2018 beschikbaar zijn gekomen. Daarnaast zijn de opbrengsten 290 duizend euro hoger dan begroot. Dit resultaat was ten tijde van het opstellen van de VGR 2018-II nog niet becijferd, wel voorzienbaar.

Bijzondere bijstand (V 508 duizend euro)

Bij de VGR 2018-II was een prognose afgegeven van een nadeel van 849 duizend euro. Het rekeningresultaat van 341 duizend euro nadelig pakt daarmee 508 duizend euro positiever uit. Het resultaat bestaat uit een aantal posten welke bij de VGR 2018-II niet voorzienbaar waren.

BUIG (V 2,5 miljoen euro)

Ten opzichte van de VGR 2018-II valt het resultaat op de BUIG 2,5 miljoen voordeliger uit. Dit wordt voornamelijk verklaard uit de incidentele vrijval op de voorziening dubieuze debiteuren die bij VGR 2018-II nog niet bekend was (2,7 miljoen euro voordeel), het beroep op de vangnetuitkering dat hoger uitpakt dan verwacht (0,8 miljoen euro voordeel) en hogere uitgaven bij eindafrekeningen in december dan voorzien (0,8 miljoen euro nadeel). Daarmee was het resultaat deels voorzienbaar.

Statushouders (V 815 duizend euro)

Door vertraging in de afhandeling en opbouw van de inburgering, huisvesting en de begeleiding van statushouders naar onderwijs en/of werk is een groot deel van de middelen dat hiervoor bestemd is, dit jaar niet ingezet. Eind dit jaar is het programma VAS afgebouwd en vindt de ondersteuning aan statushouders in de lijn bij DMO en bij Werk plaats. Eind 2018 is het coördinatiepunt bij Werk van start gegaan. Bij de VGR 2018-II was een resultaat afgegeven van 600 duizend euro voordelig, het rekening resultaat pakt 815 duizend euro voordeliger uit. Dit was deels voorzienbaar.

Werk in Zicht (V 1,6 miljoen euro)

Van het voordeel heeft 1,2 miljoen euro betrekking op de uitvoering 1000-banenplan. Het overige voordeel is een optelsom van voordelen op het samenwerkingsverband zelf en diverse projecten. Bij de VGR 2018-II is geen prognose afgegeven. Dit resultaat was voor ongeveer de helft voorzienbaar, maar niet gemeld bij de VGR. De andere helft was niet voorzienbaar en is het gevolg van de vertraging in de uitvoering van het 1000-banenplan.

3 Financiële resultaten en financiële positie voormalige Gemeente Haren

In dit hoofdstuk informeren wij u over de financiële resultaten in 2018 van de voormalige gemeente Haren. Het verwachte saldo over 2018 in de Najaarsrapportage bedroeg afgerond 0,8 miljoen positief. In werkelijkheid is er sprake van een nadelig saldo van 2,2 miljoen euro. Per saldo pakt het werkelijke resultaat dus 3,0 miljoen euro ongunstiger uit dan verwacht bij de Najaarsrapportage. De grootste tegenvallers (afboekingen activa en nadeel grondexploitatie Haderaplein) zijn al wel benoemd in raadsbericht 2018-38 "Herindeling-financiën Schoon door de poort", dat in oktober 2018 aan de raad van Haren is verstrekt. Die tegenvallers konden echter niet meer in de begroting worden verwerkt. Het verschil tussen realisatie en begroting (stand Najaarsrapportage) is als volgt opgebouwd:

*1 miljoen	
Afboekingen materiële vaste activa - wegen	-2,3
Afboekingen materiële vaste activa - overig	-0,2
Nadeel i.v.m. afsluiting grondexploitatie Haderaplein	-1,8
Wachtgeld- en pensioenverplichtingen oud-wethouders	-0,4
Winstuitkering GEM Haren Noord C.V.	0,4
Lagere Gemeentefonds-uitkering	-0,3
Boekwinst verkoop pand kinderopvang	0,2
Hoger dan verwachte grondopbrengsten Meerweg	0,2
Langere doorlooptijden projecten	0,2
Hogere omgevingsleges	0,2
Meevaller inkomensregelingen	0,3
Overige	0,5
Totaal	-3,0

Afboekingen materiele vaste activa – wegen (N 2,3 miljoen euro)

In het kader van het project Herindeling-financiën is de afspraak gemaakt dat alle interpretatieverschillen en fouten ten aanzien van BBV worden opgelost in de jaarrekening van de voormalige gemeente (Schoon door de Poort). Hierbij is geconstateerd dat Haren onderhoud geactiveerd heeft van de wegen. BBV staat dit niet toe. Er is een nadere analyse gemaakt van de geactiveerde bedragen. Hierbij bleek dat een deel ten onrechte was verantwoord als onderhoud en als investering moest worden aangemerkt. Het resterende bedrag van 2,3 miljoen bleek inderdaad onderhoud te zijn en is afgeboekt.

Tot 2015 heeft Haren steeds dezelfde werkwijze toegepast en is deze goedgekeurd door de controlerende accountants. Ook de huidige accountant van Haren stelt zich op het standpunt dat het onderhoud geactiveerd had mogen worden. Het standpunt van de nieuwe gemeente Groningen is dat het om onderhoud gaat en moet worden afgeboekt conform BBV. Dit is gecommuniceerd aan de Harense raad in de vorm van het raadsbericht 2018-38 Herindeling-financiën Schoon door de poort

Afboekingen materiele vast activa – overig (N 0,2 miljoen euro)

In het kader van Herindeling-Schoon door de poort is onderzocht welke afboekingen van overige vaste activa noodzakelijk waren. Dit heeft geleid tot een afboeking van 235 duizend euro.

Afsluiting Grondexploitatie Haderaplein (N 1,8 miljoen euro)

Het door het college van Haren aan de raad van Haren aangeboden bestemmingsplan, die de uitvoering van het bouwplan van de koper (supermarkt + appartementen) mogelijk maakte, is door de raad geamendeerd vastgesteld. In de daarop volgende Arhi-procedure is het geamendeerde besluit door de provincie Groningen om financiële en juridische redenen afgekeurd. De overeenkomst met de koper is ontbonden. Een herziening van een bestemmingsplan is in voorbereiding. In afwachting daarvan is de grondexploitatie afgesloten per 31-12-2018. De boekwaarde, die voornamelijk bestond uit gemaakte plankosten, is afgewaardeerd naar 0 euro en de grond is verschoven naar MVA – (strategische) gronden en terreinen.

Wachtgeld- en pensioenverplichtingen oud-wethouders (N 0,4 miljoen euro)

In verband met de jaarlijkse actualisatie van de voorziening wachtgeld en pensioenverplichtingen aan oud-wethouders is er een incidenteel nadeel van afgerond 550 duizend euro, voor 185 duizend euro is er dekking uit het herindelingsbudget. Belangrijkste oorzaken zijn het vertrek van 2 wethouders en een verlenging van wachtgeld van een al wachtgeld-ontvangende oud-bestuurder.

Winstuitkering GEM Haren Noord C.V. (V 0,4 miljoen euro)

In verband met de voorspoedige ontwikkeling van de woningbouw in Haren Noord kon het bedrijf GEM Haren Noord C.V., waarin de gemeente voor 50 % deelneemt, een winstuitkering doen. In verband met het moment van de definitieve besluitvorming daarover kon dit niet meer in de gemeentelijke begroting worden verwerkt.

Lagere Gemeentefonds-uitkering (N 0,3 miljoen euro)

Dit effect wordt veroorzaakt door de decembercirculaire en volumeverschillen met betrekking tot de verdeelmaatstaven.

Boekwinst verkoop pand kinderopvang (V 0,2 miljoen euro)

De verkoop van een pand aan de Hemsterhuislaan heeft een incidentele boekwinst opgeleverd in 2018.

Hoger dan verwachte grondopbrengsten Meerweg (V 0,2 miljoen euro)

In het kader van het Meerweg-project zijn gronden verkocht ter gedeeltelijke financiering van de investeringen in de infrastructuur die zijn gedaan in de Meerweg en de omgeving daarvan. De gerealiseerde opbrengsten zijn hoger uitgevallen dan geraamd.

Langere doorlooptijd projecten (V 0,2 miljoen euro)

Er zijn een 3 tal projecten waar incidenteel middelen beschikbaar zijn gesteld door de raad. Deze projecten kennen een langere looptijd en lopen door tot in 2019, dit betreft:

Centrumvisie (V 99 duizend euro)

Voor 2018 was budget beschikbaar gesteld voor de uitvoering centrumvisie, in het daaropvolgend bestuurlijk overleg is afgesproken om een brede visie te ontwikkelen op het centrum van Haren passend binnen het beleid van de nieuwe gemeente. De beleidsontwikkeling is pas eind 2018 van start gegaan en wordt verder opgepakt in 2019.

Rieshoek (V 9 duizend euro)

Nog te maken kosten voor de oplevering in verband met de verkoop van de Rieshoek, afronding werkzaamheden in 2019. Hiermee wordt uitvoering gegeven aan een raadsbesluit (2 juli 2018).

Motie Gasloos bouwen (V 58 duizend euro)

Er was in totaal 100 duizend euro beschikbaar gesteld ten behoeve van de motie "Gasloos Bouwen" (raadsbesluit 23 april 2018). In 2018 is hiermee begonnen en is het deels ingezet voor een subsidie en de totstandkoming van een dorpsenergievisie Glimmen. Deze visie is echter nog niet gereed en het restant wordt ingezet voor dit project in 2019.

Hogere omgevingsleges (V 0,2 miljoen euro)

In de raming van de omgevingsleges was nog geen rekening gehouden met de aanvraag voor de bouw van een drietal woontorens. Dit verklaart het voordeel ten opzichte van de begroting.

Meevaller inkomensregelingen (V 0,3 miljoen euro)

Het actualiseren van de debiteurenpositie sociale zaken heeft geleid tot een netto incidenteel voordeel van 274 duizend euro. Overige verschillen leveren een voordeel op 38 duizend euro.

Overige voor- en nadelen (V 0,5 miljoen euro)

De overige verschillen tellen op tot een totaal van afgerond 500 duizend euro.

Binnen deze verschillen benoemen wij kort het programma sociaal domein. Na aftrek van de hiervoor genoemde boekwinst op de verkoop van een pand en het voordeel bij de inkomensregelingen is het resultaat conform de verwachting bij de Najaarsrapportage 2018. Het tekort op jeugd is groter dan in 2017, mede als

gevolg van het loslaten van de solidariteit, maar kan ook in 2018 nog steeds opgevangen worden binnen het totaal van het programma sociaal domein.

4 Financiële resultaten en financiële positie voormalige Gemeente Ten Boer

In dit hoofdstuk informeren wij u over de financiële resultaten in 2018 van de voormalige gemeente Ten Boer. Het verwachte saldo over 2018 in de Voorjaarsnota bedroeg afgerond 0,3 miljoen euro negatief. In werkelijkheid is er sprake van een positief saldo van 1,4 miljoen euro. Per saldo pakt het werkelijke resultaat dus 1,7 miljoen euro gunstiger uit dan verwacht bij de Voorjaarsnota 2018. De grootste meevaller (0,6 miljoen op de grondexploitatie Dijkshorn) is door middel van een raadsbrief (26 november 2018) kenbaar gemaakt en toegelicht aan de raad van Ten Boer. Ten Boer heeft geen Najaarsnota 2018 meer gemaakt omdat de raad van Ten Boer geen besluiten meer heeft genomen na de raadsverkiezingen in november 2018. De mee- en tegenvallers konden daardoor niet meer in de begroting worden verwerkt. Het verschil tussen realisatie en begroting (stand Voorjaarsnota 2018) is als volgt op hoofdlijnen opgebouwd:

Wachtgeld oud-wethouders	-0,2
Lumpsumbudget aardbevingen	0,4
Gemeentelijke wegen	0,3
Sanering voormalige stortplaats Woltersum	0,6
Project Dijkpark	0,1
Baten bouwvergunningen	0,3
Grondexploitatie Dijkshorn	0,6
Mutaties in de reserves	-0,7
Eemskanaal NZ Ten Boer	0,1
Diversen	0,2
Totaal	<u>1,7</u>

Bovenstaande is een overzicht op hoofdlijnen. In de jaarstukken 2018 van Ten Boer wordt in hoofdstuk 7 een gedetailleerd overzicht met toelichting gegeven op de afwijkingen.

Wachtgeld oud-wethouders (N 0,2 miljoen euro)

In verband met de jaarlijkse actualisatie van de voorziening wachtgeld en pensioenverplichtingen aan oud-wethouders is er een incidenteel nadeel ontstaan van afgerond 173 duizend euro. Dit nadeel is ontstaan door het vertrek van twee wethouders in verband met de gemeentelijke herindeling.

Lumpsumbudget aardbevingen (V 0,4 miljoen euro)

De gemeente Ten Boer heeft van de Nationaal Coördinator Groningen (NCG) lumpsum middelen ontvangen voor dekking van de ambtelijke en organisatiekosten die gemaakt worden met betrekking tot de aardbevingsproblematiek. Hier is een overschot ontstaan van 391 duizend euro.

In de voorjaarsnota 2018 is een te ontvangen lumpsumbedrag opgenomen van 705 duizend euro. Door de NCG zijn extra lumpsum middelen beschikbaar gesteld in 2018 waardoor het uiteindelijk lumpsum bedrag uit is gekomen op 1,2 miljoen euro. Naast dit bedrag was ook het overschot lumpsum 2017 (388 duizend euro) beschikbaar in 2018. De problematiek aardbevingen is in 2018 met ondersteuning van Groningen opgepakt. Naast de reguliere lumpsum taken zijn ook de voorbereidingskosten plannen dorpsvernieuwingen Ten Post, Woltersum en Ten Boer gedekt uit het lumpsum budget.

Van het budget van 1,6 miljoen euro resteert een bedrag van 391 duizend euro. Het gaat hier om voortschrijdende taken en kosten (meerjarige trajecten).

Gemeentelijke wegen (V 0,3 miljoen euro)

Op de post gemeentelijke wegen is een overschot ontstaan van 300 duizend euro. Dit bedrag wordt voor een bedrag van 62 duizend euro veroorzaakt door lagere kapitaallasten doordat een aantal investeringen nog niet zijn uitgevoerd.

De reconstructie van de weg Eemskanaal NZ is in 2018 afgerond. Voor het deel dat werd gezien als onderhoud is in de voorjaarsnota 2018 (overheveling uit 2017) een bedrag van 240 duizend euro opgenomen in de begroting 2018. De feitelijke onderhoudskosten die doorbelast zijn bedragen 140 duizend euro, waardoor een bedrag van 100 euro is vrijgefallen.

Voor onderhoud van wegen was 192 duizend euro extra beschikbaar in 2018. Hiervan is 98 duizend euro besteed. Het restant ad 94 duizend euro is vrijgefallen.

Verder waren er nog wat kleinere voordelen binnen de post gemeentelijke wegen.

Sanering voormalige stortplaats Woltersum (V 600 duizend euro)

Door de raad van Ten Boer is besloten om een bedrag van 600 duizend euro beschikbaar te stellen voor de kosten sanering voormalige stortplaats Woltersum. Het betreft hier een bijdrage in het saneringsproject waarin ook de provincie en gemeente Groningen deelnemen. De totale saneringskosten zijn geraamd op 7,8 miljoen. Uitvoering van het werk staat gepland voor 2019/2020. De dekking komt uit de algemene reserve.

Project Dijkpark (V 0,1 miljoen euro)

In de vergadering van de raad van Ten Boer van 27 februari 2013 is het ruimtelijk ontwikkelingskader voor het Dijkpark besproken en vastgesteld. Afsproken is dat er een plusfonds wordt ingesteld waaruit zogenaamde plusvoorzieningen kunnen worden gerealiseerd. Dit is ter compensatie van mogelijke overlast van de werkzaamheden die ten behoeve van het Dijkpark worden uitgevoerd. De gemeente beheert dit fonds. Echter de besteding wordt bepaald door een ingestelde commissie. De gemeente heeft daarmee niet de directe zeggenschap over de middelen.

De vulling van het fonds bedroeg 250 duizend euro en werd verzorgd door de provincie en het waterschap.

Via de voorjaarsnota 2018 is het restant budget 2017 ad 153 duizend euro voor het project Dijkpark opgevoerd op de begroting 2018.

In 2018 is een bedrag van 25 duizend euro uitgegeven voor dit project, waardoor er per 31-12-2018 een bedrag van 128 duizend euro resteert.

Baten bouwvergunningen (V 0,3 miljoen euro)

De uitgifte van bouwvergunningen 2018 resulteert in een meeropbrengst aan leges voor een bedrag van 253 duizend euro. O.a. de bouw van het kindcentrum Ten Boer levert een leges op van 115 duizend euro. Daarnaast loopt de grondexploitatie Dijkshorn beter dan verwacht en ook dit leidt tot meer opbrengsten aan leges.

Grondexploitatie Dijkshorn (V 0,6 miljoen euro)

Door o.a. aantrekkende kavelverkopen en de gevolgen hiervan is het tekort op de grondexploitatie Dijkshorn fors teruglopen. Hierdoor is de voorziening die voor het tekort is ingesteld verlaagd met een bedrag van 605 duizend euro.

Mutaties in de reserves (N 0,7 miljoen euro)

De mutaties in de reserves hebben een negatieve invloed op de jaarrekening voor een bedrag van 685 duizend euro. Er is 64 duizend euro meer in de reserves gestort dan is begroot. Daarnaast is er 621 duizend euro minder onttrokken aan de reserves dan is begroot. Dit komt grotendeels doordat de onttrekking aan de algemene reserve ad 600 duizend euro voor de dekking bijdrage sanering voormalige stortplaats Woltersum niet heeft plaatsgevonden.

Eemskanaal NZ Ten Boer (V 0,1 miljoen euro)

In 2018 heeft een correctie plaatsgevonden op in de exploitatie genomen lasten. Deze zijn alsnog geactiveerd conform de daarvoor geldende regels uit het BBV. Hierdoor is een voordeel ontstaan van 111 duizend euro.

Diversen (V 0,2 miljoen euro)

De overige verschillen tellen op tot een totaal van afgerond 0,2 miljoen euro.

5. Voorstellen

5.1 Voorstel bestemming rekeningresultaat 2018

In bijlage 1 vindt u onze voorstellen voor de bestemming van het rekeningresultaat. Dit is de bestemming van het resultaat van de drie voormalige gemeenten. In deze paragraaf geven wij een samenvatting.

Op 29 maart 2017 heeft uw raad het raadsvoorstel 'Eén integraal afwegingsmoment, kader op te nemen bestemmingsvoorstellen' vastgesteld (hierna te noemen rv integrale afweging). Hierin is opgenomen welke bestemmingsvoorstellen wel en welke niet mogen worden opgenomen in het raadsvoorstel bij de gemeenterekening. Daarnaast is door uw raad, als aanvulling op het rv integrale afweging, het kader voor meerjarig projecten vastgesteld in juli 2018.

De volgende resultaatcategorieën en de daaraan gekoppelde bestemming zijn in bovengenoemde raadsvoorstellen vastgesteld:

- Resultaat ingezet of gedekt bij de laatst vastgestelde begroting
- Extra beleid/meerjarenprogramma's
- Bijzondere resultaten
- Meerjarige projecten
- Incidentele middelen gemeentefonds
- Samenwerkingsverbanden/centrumgemeente
- Bijdragen naar bekleemde reserve
- Niet in het kader opgenomen voorstellen

Wij stellen uw raad voor, conform het vastgestelde raadsvoorstel Eén integraal afwegingsmoment, het rekeningresultaat volgens genoemde verdeling en zoals opgenomen in bijlage 1 en bijlage 2 van dit raadsvoorstel, te bestemmen. In het rv integrale afweging staat verder dat, mochten er zich na het opstellen van het kader nog zaken voordoen die niet zijn opgenomen, we deze alsnog opnemen met daarbij het voorstel tot aanpassing van het kader.

De bestemmingsvoorstellen van de voormalige gemeenten Haren en Ten Boer zijn getoetst aan het integrale kader. Deze voorstellen zijn volgens dezelfde resultaatcategorieën in het dit raadsvoorstel opgenomen. Het betreffen, naast voorstellen die vallen onder de categorie Extra beleid/meerjarenprogramma's, enkele meerjarige projecten. Deze meerjarige projecten zijn nog niet in het kader integrale afweging opgenomen. Op het drempelbedrag van 250 duizend euro na, voldoen deze meerjarige projecten van Haren en Ten Boer wel aan de daarvoor geldende kaders. Vanwege de schaalgrote van deze beide voormalige gemeenten stellen wij u voor deze meerjarige projecten bij uitzondering wel op te nemen in het kader, zodat de daarvoor beschikbaar gestelde middelen behouden blijven gedurende de looptijd van deze projecten. Het gaat daarbij om de volgende meerjarige exploitatie projecten:

*Meerjarige projecten Haren en Ten Boer **

- 54 Centrum visie Haren
- 55 Lumpsum aardbevingen
- 56 Combinatiefuncties
- 57 Fonds Dijkpark
- 58 Gebiedsteam Ten Boer

*Het nummer verwijst naar het nummer in bijlage 1 bij dit raadsvoorstel

Daarnaast stellen wij uw raad voor om voor een tweetal meerjarige exploitatie projecten de looptijden aan te passen vanwege het doorlopen van deze projecten in 2019. Het betreft de projecten Zaakgericht werken en HR 21.

Een en ander leidt tot de volgende verdeling:

*1.000

Voordelig resultaat voormalig Groningen	39.950
Nadelig resultaat voormalig Haren	-2.219
Voordelig resultaat voormalig Ten Boer	<u>1.444</u>
Totaal resultaat drie voormalige gemeenten:	<u><u>39.175</u></u>
1. Resultaat ingezet bij de begroting 2019	-4.413
2. Extra Beleid/ Meerjarenprogramma's	-3.625
3. Bijzondere resultaten	-13.386
4. Meerjarige projecten	-4.138
5. Incidentele middelen gemeentefonds	-8.053
6. Samenwerkingverbanden / centrumgemeente	-4.138
7. Bijdragen naar bekleemde reserve	-3.673
Verrekening met vrijval uit bestemmingsreserves Haren (via AER)	280
Verrekening saldo rekening 2018 Haren na bestemming met AER	2.385
Verrekening saldo rekening 2018 Ten Boer na bestemming met AER	-589
Verrekening saldo rekening 2018 Groningen na bestemming met AER	175
Totaal bestemmingsvoorstellen	<u>-39.175</u>
Bestedbaar resultaat	<u><u>0</u></u>

Een deel van het resultaat, 4,4 miljoen euro, van de voormalige gemeente Groningen wordt ingezet ter dekking van begroting 2019, zoals door uw raad besloten op 22 mei 2019. Het resultaat na bestemming van de voormalige gemeente Groningen bedraagt 175 duizend euro nadelig. Hiervan wordt voorgesteld dit te verrekenen met de algemene egalisatie reserve van de nieuwe gemeente Groningen. Tegelijkertijd stellen wij voor om de algemene egalisatie reserve weer aan te vullen met 175 duizend euro door een verlaging van de beschikbare investeringsmiddelen voor Sport in de begroting 2019. Deze investeringen worden in 2020 gerealiseerd, derhalve zijn deze middelen niet nodig in 2019 voor de kapitaallasten.

Van de voormalige gemeenten Haren en Ten Boer resteert na bestemming respectievelijk een nadelig resultaat van 2,4 miljoen en een voordelig resultaat van 0,6 miljoen euro. Hiervan wordt voorgesteld dit te verrekenen met de algemene reserves van de beide voormalige gemeenten.

TOELICHTING

Het kader op te nemen bestemmingsvoorstellen is met ingang van de resultaatbestemming rekening 2016 als volgt:

Resultaat ingezet of gedekt bij de laatst vastgestelde begroting

Over een deel van het resultaat in enig jaar kan de raad bij de integrale afweging van de laatst vastgestelde begroting besluiten hebben genomen.

Extra beleid en meerjarenprogramma's

Voor zowel de resultaatbepaling in enig jaar als de resultaatbestemming bij de jaarrekening zijn duidelijke afspraken rondom extra beleidsmiddelen belangrijk. Hieronder worden de afspraken weergegeven.

1. het college kan tot december van het jaar van beschikbaarstelling van het incidenteel extra beleidsgeld de raad voorstellen het nog niet bestede incidenteel extra beleidsgeld te doteren aan de reserve extra beleid;

2. goed gemotiveerde en onderbouwde bestemmingsvoorstellen voor niet binnen 2 jaar bestede incidenteel extra beleidsmiddelen toe te staan bij de jaarrekening;
3. de bij de jaarrekening 2015 beschikbaar gestelde middelen ad 500 duizend euro voor 15 extra trainees plaatsen te beschouwen als incidenteel extra beleid 2016;
4. de incidentele vrijval van de intensiveringsmiddelen verkeer, wonen, duurzaamheid, en G-kwadraat beschikbaar te houden voor de resterende looptijd van het meerjarenprogramma's verkeer, wonen, duurzaamheid, en G-kwadraat.
5. voor de intensiveringsmiddelen gebiedsprogramma een tweejarige bestedingstermijn af te spreken.
6. Vanaf jaarschijf 2017 sparen we 454 duizend euro jaarlijks voor de ontsluiting van de Oostelijke en Zuidelijke ringweg

Onderscheid bestemmingsvoorstellen

We zullen deze bestemmingsvoorstellen aan uw raad zichtbaar maken door een onderscheid te maken tussen extra beleid twee jaar en extra beleid langer dan twee jaar. Voor het incidentele extra beleid dat is toegevoegd aan de reserve extra beleid en waarvan het noodzakelijk is dat het beschikbaar blijft voor het oorspronkelijke doel zullen we gelijk aan voorgaande jaren bij de jaarrekening ook bestemmingsvoorstellen doen om de middelen beschikbaar te houden in de reserve. Indien de extra beleidsmiddelen niet meer nodig zijn dan zullen we de middelen vrij laten vallen in het resultaat. In het geval de middelen in de reserve extra beleid zijn opgenomen worden de middelen overgeboekt naar de AER.

Bijzondere resultaten

Bijzondere resultaten zijn die resultaten waartoe de raad expliciet heeft besloten of besluit om deze resultaten beschikbaar te houden voor de benoemde (groep) activiteiten. Het resultaat wordt bij de rekening verrekend met de daarvoor ingestelde reserve of verrekend naar de exploitatie van het volgende jaar.

Meerjarige projecten

De tussentijdse resultaten op meerjarige projecten blijven voor de hele looptijd van het project beschikbaar. We stellen tussentijds bij een jaarrekening voor deze te bestemmen voor de uitvoering van het project in de restant periode.

Incidentele middelen uit gemeentefonds

Via het gemeentefonds worden soms incidenteel middelen beschikbaar gesteld voor een specifiek doel. Op basis van een bestedingsplan wordt door ons college aan de raad voorgesteld of de middelen wel of niet worden verrekend met een programma.

Samenwerkingsverbanden/ centrumgemeente (gemeentefonds/ specifieke uitkering)

Er zijn ook (incidentele of structurele) middelen die we ontvangen vanuit onze hoedanigheid als centrumgemeente of doordat we deelnemen aan samenwerkingsverbanden. Dit betreffen middelen die bestemd zijn voor de regio of voor het samenwerkingsverband en waar we als gemeente Groningen dus niet alleen zeggenschap over hebben. Resultaat op deze middelen in enig jaar kan niet zo maar vrijvallen in de jaarrekening van de gemeente Groningen, vandaar dat dit resultaat beschikbaar moet blijven voor besteding met de regio of het samenwerkingsverband.

Bijdragen naar bekleemde reserve

Incidentele bedragen ter dekking van een project (vooral eigen bijdragen) worden opgenomen in een bekleemde reserve ter dekking van de jaarlijkse kapitaallasten.

5.2 Voorstel bestemming reserve Extra beleid en overige reserves

Naast de voorstellen voor de bestemming van het rekeningsaldo, doen wij een voorstel ten aanzien van de reserves extra beleid. Zie hiervoor bijlage 2.

Doorlichting reserves

Twee keer per jaar actualiseren we het gemeentelijk weerstandsvermogen: bij de gemeenterekening en bij de gemeentebegroting. Hierbij houden we alle risico's en reserves tegen het licht. Bij de doorlichting van de

reserves blijkt er uit een aantal reserves middelen te kunnen vrijvallen ten gunste van de algemene equalisatiereserve of dat een andere overboeking noodzakelijk is. Ook deze voorstellen vindt u in bijlage 2.

5.3 Voorstel instellen en opheffen van reserves en voorzieningen

In hoofdstuk 3 en 4 van het onderdeel financieel beeld in de gemeenterekening zijn gedetailleerde overzichten opgenomen van alle reserves en voorzieningen binnen onze gemeente. In bijlage 3 van dit raadsvoorstel is een overzicht opgenomen van alle in te stellen en op te heffen reserves. Daarnaast is te zien welke voorzieningen in 2018 zijn ingesteld.

5.4 Begrotingswijziging

De begrotingswijziging die hoort bij de bestemmingsvoorstellen die in dit raadsvoorstel zijn opgenomen, is opgenomen in bijlage 4 bij dit raadsvoorstel.

Bijlagen

Bijlage 1.

1. Overzicht en toelichting voorstellen bestemming rekeningresultaten

OVERZICHT

Binnen de deel-overzichten zijn de voorstellen als volgt gegroepeerd:

- Resultaat ingezet of gedekt bij de laatst vastgestelde begroting
- Extra beleid/meerjarenprogramma's
- Bijzondere resultaten
- Meerjarige projecten
- Incidentele middelen gemeentefonds
- Samenwerkingsverbanden/centrumgemeente
- Bijdragen naar bekleemde reserve
- Niet in het kader opgenomen voorstellen

Een negatief bedrag in onderstaande tabel betreft een voorgestelde bestemming waardoor het besteedbaar resultaat wordt verlaagd. Een positief bedrag betekent een verhoging van het besteedbaar resultaat, bijvoorbeeld doordat voorgesteld wordt een nadeel te verrekenen met een bestemmingsreserve.

Nr	Directie	Rekening resultaat ingezet/gedekt bij begroting 2019	
1		Rekening resultaat ingezet ter dekking begroting 2019	-4.413
Totaal resultaat ingezet / gedekt bij begroting 2019			-4.413

Nr	Directie	Extra beleid / meerjarenprogramma's	
Extra beleid 2 jaar			
2	OPSB	Vorbereiding interne verzelfstandiging OPSB	-20
3	Bestuur	Uitbreiding formatie Ombudsman	-26
4	Stadstoezicht	Professionalisering evenementen	-50
5	Inkomensdienstverlening	Maatregelen BUIG	-279
6	MO	Cultuur, thema Verrijken	-112
7	CS	Strategische positionering	-136
8	SB	Gladheid gele steentjes	-74
9	CBK	Verzelfstandigingsbudget CBK	-188
10	SO	Uitvoeringstaken omgevingslawaaai	-55
11	SO	Watervisie	-156
12	Haren	De Rieshoek	-9
13	Ten Boer	Gemeentelijke monumenten	-20
14	Ten Boer	Jongeren hangplek Ten Boer	-13
15	Ten Boer	Begraafpark Ten Boer	-75
16	Ten Boer	Meerjarig onderhoud panden Woldwijk	-61
Extra beleid langer dan 2 jaar / meerjarenprogramma's			
17	CS	Intensiveringsmiddelen gebiedsgericht werken	-383
18	SO	Plankosten zuidelijke ringweg	-360
19	MO	Bewegende Stad	-30
20	MO	Innovatiemiddelen Jeugd	-580
21	SB	Kinderboerderijen	110

22	SO	Intensiveringsmiddelen verplaatsen	-697
23	SO	Intensiveringsmiddelen wonen	-155
24	SO	Terrein Suikerfabriek	-115
25	SO	Museum aan der A (scheepvaartmuseum)	-54
26	Haren	Motie Gasloos bouwen	-58
27	Ten Boer	Openbare verlichting	-29

Totaal Extra beleid / Meerjarenprogramma's **-3.625**

Nr	Directie	Bijzondere resultaten	
28	EZ	G-Kwadraat	-218
29	CS	Wijkontwikkeling Selwerd (SIF)	696
30	Sport 050 / SO	Vrijval kap.lasten co-investeringsfonds sport	-609
31	GMT	Flankerend beleid tlv reserve flankerend beleid	528
32	MO	Subsidieregeling co-investeringsfonds sport infrastructuur	-62
33	VGB	Resultaat onderwijshuisvesting	-679
34	SB	Storting in reserve ruimen graven	-28
35	SB	Groot onderhoud openbare ruimte	-1.291
36	VGB	Gresco ten gunste van reserve	-12
37	SO	Parkeerbedrijf	-1.664
38	SO	Grondzaken	-8.146
39	SO	SIF	-2.622
40	SO	Werkzaamheden tlv de reserve bodem	221
41	DMO	Verrekening resultaat WMO/VSD met reserve WMO	500

Totaal Bijzondere resultaten **-13.386**

Nr	Directie	Meerjarige projecten Groningen	
42	CS	Meerjarige exploitatieprojecten gebiedszaken	-706
43	IDV	Experiment Bijstand op maat	-84
44	CS	Uitvoeringsprogramma 'Koersdocumenten wijkvernieuwing' (SIF)	-805
45	CS	Gemeentelijke herindeling	931
46	SSC MOC	Invoering functie- en waarderingssysteem Hr 21	-8
47	GMT	Verbeterprogramma	-35
48	SSC I&S	Zaakgericht werken	-80
49	Vastgoed	Renovatie Heesterpoort	-816
50	SSC I&S	Outsourcing ICT	-1.100
51	SO	Nieuwe huisvesting Oosterpoort	-210
52	Vastgoed	Revitalisering en tijdelijke huisvesting Stadhuis	-342
53	SO	Uitvoeringsprogramma Bodem	-238
54	Haren	Centrum visie Haren	-99
55	Ten Boer	Lumpsum aardbevingen	-391
56	Ten Boer	Combinatiefuncties	-9
57	Ten Boer	Fonds Dijkpark	-128

Totaal Meerjarige projecten -4.138

Nr	Directie	Incidentele middelen Gemeentefonds	
59	MO	Ouderenbeleid	-64
60	Iederz	Bonus Nieuw Beschut	-162
61	GMT	Verhoogde asielinstream	-1.193
62	MO	Veilige steden	-30
63	MO	Transformatie Sociaal Domein Jeugd	-1.209
64	MO	Geweld hoort nergens thuis	-25
65	Vastgoed	Innovatie middelen aardgasvrije en frisse basisscholen	-318
66	SO	Taakmutatie Richtlijn EED	-23
67	SO	Aardgasvrije wijken	-3.516
68	SO	Pilots woningmarkt	-570
69	SO	Zero-emissie stadslogistiek	-338
70	SO	Informatieplicht energie besparende maatregelen	-33
71	IDV	Extra middelen Schuldhulpverlening en armoede	-572
Totaal incidentele middelen Gemeentefonds			-8.053

Nr.	Directie	Samenwerkingsverbanden / Centrum gemeente	
72	MO	Vrouwenopvang	-280
73	CS	Akkoord van Groningen	-346
74	CS	Veiligheidshuis	-3
75	Werk	Samenwerkingsverband Werk in Zicht	-2.737
76	Werk	Maatschappelijke opvang	-469
77	SO	Implementatie omgevingswet	-288
78	Diversen	Ten Boer	-130
79	MO	Beschermd Wonen	115
Totaal Samenwerkingsverbanden / Centrum Gemeente			-4.138

Nr	Directie	Stortingen in bekleemde reserve	
80	SO	Herziening Grex Grote Markt	-2.853
81	SO	Rente Bekleemde reserve	-385
82	SO	Rente Bekleemde reserve EKZ	-161
83	SO	ICT modules vastgoedmanagement	-163
84	Ten Boer	Eemskanaal NZ Ten Boer	-111
Totaal Stortingen in bekleemde reserve			-3.673

85	Concern	Bestemming nadelig saldo rekening 2018 Groningen	175
86	Concern	Bestemming nadelig saldo rekening 2018 Haren	2.385
87	Concern	Bestemming voordelig saldo rekening 2018 Ten Boer	-589
<hr/>			
	Totaal	Totaal ingediende voorstellen Haren, Ten Boer Groningen	39.175

TOELICHTING BESTEMMINGSVOORSTELLEN

Nr	Directie	Bestemmingsvoorstel	Bedrag
		CATEGORIE EXTRA BELEID / MEERJARIGE PROGRAMMA'S	
1.	Diversen	Programma Diversen – Deelprogramma Diversen Rekening resultaat ingezet ter dekking begroting 2019 Bij de begroting 2019 heeft uw raad 4,413 miljoen euro van het rekeningresultaat 2018 ingezet als dekkingsmiddelen voor de begroting 2019.	-4.413
2.	OPSB	Programma Cultuur - Deelprogramma Culturele infrastructuur Vorbereiding interne verzelfstandiging OPSB Voor het project interne verzelfstandiging directie OPSB resteert van het beschikbare budget nog 65 duizend euro. In 2019 is voor dit project een extra beleidsbudget van 75 duizend euro beschikbaar. De kosten in 2019 zijn begroot op in totaal 95 duizend euro. Van de vrijval 2018 is daarom per saldo nodig 20 duizend euro nodig in 2019.	-20
3.	Bestuur	Programma College, raad en gebiedsgerichtsgericht werken – Deelprogramma College van burgemeester en wethouders Uitbreiding formatie ombudsman In 2018 heeft uw raad 58 duizend euro beschikbaar gesteld voor tijdelijke uitbreiding van de formatie bij de Ombudsman. Dit als gevolg van de toename van instroom en complexiteit van zaken bij de ombudsman. De verwachting is dat we het restant van 26 duizend euro ook in 2019 nodig hebben voor inzet van extra capaciteit.	-26
4.	Stadstoezicht	Programma Cultuur - Deelprogramma Culturele Infrastructuur Professionalisering evenementen Voor de jaren 2017 en 2018 heeft uw raad 50 duizend euro per jaar beschikbaar gesteld voor het project “professionalisering evenementen”. Het gehele project is doorgeschoven naar 2018 en 2019. We verwachten de opdracht in 2019 af te ronden en daarbij ook de harmonisatie van het evenementenbeleid in de opdracht mee te nemen. We stellen voor 50 duizend euro toe te voegen aan de exploitatie 2019.	-50
5.	Inkomensdienstverlening	Programma Werk en Inkomen - Deelprogramma Inkomen en Armoede verlichting Maatregelen BUIG In 2018 is er 945 duizend euro beschikbaar gesteld voor extra maatregelen BUIG. Hiervan resteert bij het opstellen van de rekening nog 374 duizend euro. Van dit bedrag willen we 279 duizend euro in 2019 inzetten voor dezelfde maatregelen, te weten mobility mentoring (47 duizend euro) en borging Kik (232 duizend euro).	-279
6.	Maatschappelijke ontwikkeling	Programma Cultuur - Deelprogramma Culturele infrastructuur Cultuur, thema Verrijken We hebben in 2017 besloten om op het gebied van cultuur diverse knelpunten voor de periode 2018-2020 binnen de bestaande budgetten op te lossen. Doordat o.a. onze bijdrage voor Leeuwarden Culturele hoofdstad 2018 lager is uitgevallen en de afwikkeling subsidie voorgaande jaren Groninger Museum, hebben we in 2018 een voordeel. Om onze ambities binnen het cultuurprogramma te kunnen realiseren, stellen we voor het restant bedrag van 112 duizend euro mee te nemen naar 2019.	-112
7.	Concernstaf	Programma College, raad en gebiedszaken – Deelprogramma College en raad Strategische positionering Het budget is begin 2018 beschikbaar gesteld o.a. voor aantrekken van tijdelijk lobbycoördinator, die richting geeft aan gemeentelijk lobbybeleid in de toekomst. Selectie duurde langer dan verwacht, waardoor coördinator pas januari 2019 is begonnen. Het bedrag wordt dus pas in 2019 volledig uitgegeven.	-136
8.	SB	Programma Kwaliteit leefomgeving - Deelprogramma Onderhoud en beheer openbare ruimte Gladheid gele steentjes Voor het vervangen van de gele stenen in de binnenstad heeft uw	-74

		raad op 27 juni 2018 een uitvoeringskrediet van 2,3 miljoen euro beschikbaar gesteld betrekking hebbende op de jaren 2018-2019. De hiermee gepaarde kapitaallasten zijn voor de jaarschijf 2018 begroot op 75 duizend euro. Als dekking zijn hiervoor incidentele extra beleidsmiddelen beschikbaar gesteld voor hetzelfde bedrag. Eind 2018 vallen deze middelen grotendeels vrij. Wij stellen voor deze middelen toe te voegen aan de beklemde reserve gele stenen.	
9.	CBK	Programma Cultuur – Deelprogramma Culturele infrastructuur Verzelfstandigingsbudget CBK Het CBK is verzelfstandigd vanaf 2019. Voor de kosten die verbonden zijn aan de verzelfstandiging is in 2018 een budget uit extra beleidsmiddelen beschikbaar gesteld van in totaal 343 duizend euro. Daarvan is in 2018 117 duizend euro uitgeven. Van het resterende deel van het budget is naar verwachting 188 duizend euro nodig voor de uitgaven die in 2019 en 2020 zullen plaats vinden door de verzelfstandiging.	-188
10.	SO	Programma Kwaliteit van de leefomgeving – Deelprogramma Onderhoud en beheer openbare ruimte Uitvoeringstaken omgevingslawaai De extra beleid middelen ten behoeve van omgevingslawaai konden in 2018 nog niet volledig worden ingezet, wij stellen voor deze in 2019 verder in te zetten.	-55
11.	SO	Programma Wonen – Deelprogramma Kwaliteit woningvoorraad Watervisie Niet alle maatregelen t.b.v. de watervisie zijn in 2018 afgerond, wij stellen voor de projecten in 2019 voort te zetten.	-156
12.	Haren	Programma Onderwijs – Deelprogramma Onderwijskansen De Rieshoek In 2018 heeft de raad besloten tot de verkoop van de Rieshoek. Voor de oplevering moesten noodzakelijke werkzaamheden aan het pand verricht worden, afronding vindt plaats in 2019. Hiermee wordt uitvoering gegeven aan het raadsbesluit van 2 juli 2018. Het restant van 9 duizend euro houden wij beschikbaar voor de resterende looptijd van dit project.	-9
13.	Ten Boer	Programma Wonen – Deelprogramma Cultuurhistorie en archeologie Gemeentelijke monumenten In de raadsvergadering van 28 maart 2018 heeft de raad van Ten Boer een bedrag van 20 duizend opgevoerd voor subsidie gemeentelijke monumenten. De regeling is in 2018 nog niet ingevoerd, waardoor het geld vrijvalt. Het college van de voormalige gemeente Ten Boer heeft in overleg met Groningen op 4 december 2018 besloten om het geld in te zetten voor uitvoering van de afspraken die zijn vastgelegd in het overdrachtsdocument “Plan van aanpak en werkafspraken erfgoed Ten Boer en erfgoed Groningen”. Dit plan heeft een meerjarig (2019-2020) karakter. Het budget van 20 duizend euro moet daarom overgeheveld worden naar 2019.	-20
14.	Ten Boer	Programma Welzijn, gezondheid en zorg – Deelprogramma Sociaal Klimaat Jongerenhangplek Ten Boer De raad van Ten Boer heeft op 28 maart 2018 besloten om een bedrag van 13 duizend euro beschikbaar te stellen voor het inrichten van een jongerenhangplek dorp Ten Boer. Dit budget is in 2018 nog niet besteed. Met diverse partijen vindt nog overleg plaats over de plek waar dit kan worden gerealiseerd. Het budget van 13 duizend euro is nodig voor afronding in 2019.	-13
15.	Ten Boer	Programma Kwaliteit van de leefomgeving – Deelprogramma Onderhoud en beheer openbare ruimte Begraafpark Ten Boer Voor extra onderhoud aan het begraafpark Ten Boer heeft de raad van Ten Boer in de voorjaarsnota 2018 een extra budget beschikbaar gesteld van 82 duizend euro. Eind 2018 is gestart met het werk. Van het beschikbare budget resteert 75 duizend euro, dit is nodig voor afronding in 2019.	-75

16.	Ten Boer	<p>Programma Wonen – Deelprogramma Overig wonen</p> <p>Meerjarig onderhoud panden Woldwijk</p> <p>Door de raad van Ten Boer is via de voorjaarsnota 2018 een incidenteel bedrag van 61 duizend euro opgevoerd op de begroting 2018 voor het onderhoud van de panden Woldwijk. Van dit budget is niets besteed in 2018. Met de coöperatie Woldwijk dient afgestemd te worden in 2019 hoe deze middelen in combinatie met onderhoud uit te voeren door de coöperatie moeten worden ingezet. Het restant budget ad 61 duizend euro is nodig voor uitvoering in 2019.</p>	-61
17.	CS	<p>Programma College, raad en gebiedszaken- Deelprogramma Gebiedsgericht werken</p> <p>Intensiveringsmiddelen gebiedsgericht werken</p> <p>De uitvoering van het gebiedsprogramma doen we samen met de burgers en andere belanghebbenden in de wijk. Voor een zorgvuldig participatieproces heeft uw raad een bestedingstermijn van 2 jaar vastgesteld. In 2018 is 1,383 miljoen euro niet besteed. Hiervan stellen we voor 383 duizend euro beschikbaar te houden voor uitvoering in 2019.</p> <p>Naast het resultaat gebiedsprogramma 2018 bestaat het resultaat gebiedszaken uit:</p> <ul style="list-style-type: none"> - doorlopende exploitatie projecten gebiedszaken, een voordeel van 706 duizend euro (voorstel nummer 38, - meerjarenprogramma “koersdocumenten wijkvernieuwing”, 805 duizend euro (voorstelnummer 40) - kosten voor de wijkontwikkeling Selwerd die ten laste van de geoordeelde middelen in het Stedelijk Investerings Fonds (SIF) worden gebracht (- 696 duizend) Voorstelnummer 24) 	-383
18.	SO	<p>Programma Overhead en ondersteuning organisatie - Deelprogramma Overhead en ondersteuning organisatie</p> <p>Plankosten zuidelijke ringweg</p> <p>Bij de jaarrekening 2014 is 600 duizend euro beschikbaar gesteld voor de plankosten Zuidelijke Ringweg. Dit ter dekking van de tariefverschillen c.q. niet door de ZRW gefinancierde kosten. Ultimo 2018 is hier nog 360 duizend euro van beschikbaar voor de komende jaren.</p>	-360
19.	MO	<p>Programma Sport en bewegen - Deelprogramma Sportieve infrastructuur</p> <p>Bewegende Stad</p> <p>Binnen Projecten bewegende stad hebben we voor twee projecten, Hoornse Meer en de inrichting schoolplein de Kluiverboom, vertraging opgelopen. Om de uitvoering in 2019 te kunnen realiseren stellen we voor om het restant 2018 mee te nemen naar 2019.</p>	--30
20.	MO	<p>Programma Welzijn, gezondheid en zorg - Deelprogramma Positief opgroeien</p> <p>Innovatiemiddelen Jeugd</p> <p>Met uw raad is in februari 2018 een tweejarige bestedingstermijn afgesproken voor wat betreft de innovatiemiddelen Jeugd. We hebben een deel van de innovatieactiviteiten bekostigd vanuit rijksmiddelen. Hierdoor houden we op onze gemeentelijke middelen 580 duizend euro over. We willen in 2019 vanuit het innovatiebudget jeugdhulp middelen inzetten voor kwetsbare jongeren die dreigen zonder startkwalificatie het onderwijs te verlaten, collectieve preventieve ondersteuning in het onderwijs en wijkplannen Positief Opgroeien in 5 à 6 wijken. Totaal gaat het om een bedrag van ruim 1,6 miljoen euro. Omdat het beschikbare budget in 2019 1,0 miljoen euro is, willen we het restant innovatiebudget 2018 ad. 580 duizend euro inzetten om onze plannen op het gebied van innovatie jeugdhulp te kunnen realiseren.</p>	-580
21.	SB	<p>Programma Onderhoud en beheer openbare ruimte – Deelprogramma Kwaliteit leefomgeving</p> <p>Groot onderhoud Kinderboerderijen</p>	110

		Bij de gemeenterekening 2017 heeft de raad 197 duizend euro extra beleidsmiddelen bestemd voor het groot onderhoud aan kinderboerderijen. Deze middelen zijn ondergebracht in de reserve extra beleid. In 2018 is een belangrijk deel van deze middelen (113 duizend euro) besteed aan de verhuizing van het gemeentelijk centrum voor natuur- en duurzaamheidseducatie (NDE) naar de locatie van de Kinderboerderij Stadspark. Uit de reserve extra beleid was hiervoor in 2018 reeds 3 duizend euro onttrokken. Het nadelig resultaat van 110 duizend euro brengen wij ten laste van de reserve extra beleid.	
22.	SO	Programma Verkeer- Deelprogramma Diversen Intensiveringsmiddelen verplaatsen Binnen het intensiveringsbudget Verplaatsen 2018 zijn middelen gereserveerd voor diverse uitvoerings- en onderzoeksprojecten waarvan de realisatie geheel of gedeeltelijk niet in 2018 kon plaatsvinden en is doorgeschoven naar 2019. Van het resultaat van 1,047 miljoen euro wordt daarom voorgesteld om 697 duizend euro te bestemmen voor 2019.	-697
23.	SO	Programma Wonen– Deelprogramma diversen Intensiveringsmiddelen Wonen Binnen het intensiveringsbudget Wonen 2018 zijn middelen gereserveerd voor diverse uitvoerings- en onderzoeksprojecten waarvan de realisatie geheel of gedeeltelijk niet in 2018 kon plaatsvinden en is doorgeschoven naar 2019. Het betreft hier een meerjarenprogramma, middelen blijven beschikbaar gedurende de looptijd.	-155
24.	SO	Programma Economie en werkgelegenheid - Deelprogramma Overige economie en werkgelegenheid Terrein Suikerfabriek Vanuit het meerjarenprogramma intensiveringsmiddelen Wonen is geld beschikbaar gesteld voor de ontwikkeling van het Suikerfabriek terrein. In 2018 blijft er 115 duizend euro over voor de resterende looptijd.	-115
25.	SO	Programma Cultuur – Deelprogramma Culturele infrastructuur Museum aan der Aa, Scheepvaartmuseum Wij stellen voor de middelen beschikbaar te houden ter voltooiing van het project.	-54
		CATEGORIE BIJZONDERE RESULTATEN	
26.	Haren	Programma Wonen – Deelprogramma Gezinnen Motie Gasloos bouwen Er was in totaal 100 duizend euro beschikbaar gesteld ten behoeve van de motie “Gasloos Bouwen” (raadsbesluit 23 april 2018). In 2018 is gestart met de uitvoering is het deels ingezet voor een subsidie en de totstandkoming van een dorpsenergievisie Glimmen. Deze visie is echter nog niet gereed en het restant wordt ingezet voor dit project in 2019. Het restant van 58 duizend euro houden wij beschikbaar voor de resterende looptijd van dit project.	-58
27.	Ten Boer	Programma Kwaliteit van de leefomgeving – Deelprogramma Onderhoud en beheer openbare ruimte Openbare verlichting Voor uitvoering van het meerjarig onderhoudsplan openbare verlichting was 29 duizend euro beschikbaar gesteld in de begroting 2018 van Ten Boer. De uitvoering van het openbare verlichtingsplan loopt wat achter. Het overschot 2018 is nodig om dit plan verder uit te voeren in 2019 en volgende jaren. Het overschot van 29 duizend euro houden wij beschikbaar voor de afronding van het openbare verlichtingsplan.	-29
28.	EZ	Programma Economie– Deelprogramma Diversen G Kwadraat In het rv integrale afweging is beargumenteerd dat de middelen G-kwadraat gedurende de periode van het programma een gesloten systeem zijn en dus meegaan naar een volgend jaar. In totaal valt in het jaar 2018 218 duizend euro vrij. Voor het volledige bedrag zijn al	-218

		toezeggingen gedaan voor de komende jaren, waarbij een deel al via een beschikking is verleend.	
29.	CS	<p>Programma College, raad en gebiedsgericht werken– Deelprogramma Gebiedsgericht werken</p> <p>Wijkontwikkeling Selwerd</p> <p>In 2018 zijn voor een bedrag van 696 duizend euro aan kosten gemaakt voor de verdere wijkontwikkeling Selwerd. Deze kosten worden ten laste gebracht van de hiervoor geormerkte middelen in het Stedelijk Investerings Fonds.</p>	696
30.	Sport 050	<p>Programma Sport en Bewegen - Deelprogramma Sportieve infrastructuur</p> <p>Vrijval kapitaallasten co-investeringsfonds sport</p> <p>Op 30 november 2016 heeft uw raad besloten de vrijval van kapitaallasten sportaccommodaties als bijzonder resultaat aan te merken ter dekking van toekomstige noodzakelijke sportinvesteringen volgens het Mulieronderzoek. Het resultaat voegen we toe aan de reserve (co)investeringsfonds sport.</p>	-609
31.	GMT	<p>Programma College en raad - Deelprogramma College en raad</p> <p>Flankerend beleid ten laste van reserve flankerend beleid</p> <p>Eind 2018 is de stand van de reserve flankerend beleid 2,408 miljoen euro. Jaarlijks wordt bij de begroting een bedrag onttrokken aan de reserve om de begrote kosten voor flankerend beleid te dekken. Naast de reserve is er ook een voorziening voor de herplaatsers welke aanspraak kunnen maken op het flankerend beleid. Het nadelige resultaat van 528 duizend euro willen wij onttrekken aan de reserve flankerend beleid.</p>	528
32.	MO	<p>Programma Sport en bewegen- Deelprogramma Sportieve infrastructuur</p> <p>Subsidieregeling Co-investeringsfonds sport infrastructuur</p> <p>Vanuit de reserve co-investeringsfonds sport wordt jaarlijks een subsidiebudget gevormd. Op dit budget is in 2018 vrijval ontstaan, nog niet alle subsidies konden worden weggezet. Deze vrijval zetten we in voor de doorloop in 2019.</p>	-62
33.	SB	<p>Programma Kwaliteit leefomgeving – Deelprogramma Onderhoud en beheer openbare ruimte</p> <p>Storting in reserve Graven</p> <p>In 2018 is het tarief grafrechten met 9,2% opgehoogd ter dekking van de kosten van het ruimen. Het aandeel van ruimen in de opbrengsten grafrechten 2018 is berekend op 28 duizend euro. Voorgesteld wordt het bedrag van 28 duizend euro te storten in de nieuwe reserve ruimen graven.</p>	-28
34.	VGB	<p>Programma Onderwijs- Deelprogramma Onderwijskansen</p> <p>Resultaat Onderwijshuisvesting</p> <p>Het resultaat op onderwijshuisvesting bedraagt in 2018 679 duizend euro voordelig. Resultaten op onderwijshuisvesting verrekenen wij met de reserve onderwijshuisvesting.</p>	-679
35.	SB	<p>Programma Kwaliteit leefomgeving – Deelprogramma Onderhoud en beheer openbare ruimte</p> <p>Groot onderhoud openbare ruimte</p> <p>Om de middelen voor groot onderhoud openbare ruimte beschikbaar te houden voor projecten waarvoor ze begroot zijn maar door allerlei redenen (o.a. afstemming met bewoners) nog niet zijn uitgevoerd is het resultaat hierop door uw raad als bijzonder vastgesteld. In 2018 betreft dit vooral projecten op het gebied van Wegen. Deze projecten lopen door in 2019. Wij stellen voor om van het resultaat van 1,8 miljoen euro 1,3 miljoen euro beschikbaar te houden voor deze projecten in 2019.</p>	-1.291
36.	VGB	<p>Programma Wonen - Deelprogramma Overig wonen</p> <p>Gresco ten laste van reserve</p> <p>De resultaten op energiebudgetten zijn sinds september 2013 door uw raad als bijzonder resultaat aangemerkt, met als doel om de jaarresultaten toe te voegen dan wel te onttrekken aan een egaliseringsreserve. Het resultaat over verslagjaar 2018 bedraagt 12</p>	-12

		duizend euro positief. Dit bedrag wordt toegevoegd aan de reserve.	
37.	SO	<p>Programma Verkeer- Deelprogramma Parkeren</p> <p>Parkeerbedrijf</p> <p>Het bijzondere resultaat op Parkeren wordt conform bestendige gedragslijn toegevoegd aan de reserve parkeren. Het resultaat bedraagt in 2018 1.664 duizend euro boven de 2.525 duizend euro positief resultaat die al op basis van de begroting aan de reserves zijn toegevoegd.</p>	-1.664
38.	SO	<p>Programma Diversen - Deelprogramma Diversen</p> <p>Grondzaken</p> <p>Voor het kunnen opvangen van exploitatieschommelingen en risico's binnen het Grondbedrijf is het resultaat grondzaken (grondexploitaties en grondbezit) door uw raad als bijzonder resultaat vastgesteld. De resultaten grondzaken worden met de reserve grondzaken verrekend. Het resultaat grondzaken over 2018 bedraagt 11,2 miljoen euro voordelig. Hiervan wordt 2,853 miljoen euro toegevoegd aan de bekleemde reserve in verband met herziening van de grex Grote Markt (voorstel nummer 83). Daarnaast wordt 161 duizend euro toegevoegd aan de bekleemde reserve Eemskanaalzone (voorstel nummer 85). Het resterende resultaat van 8,146 miljoen euro wordt toegevoegd aan de reserve grondzaken. Een uitgebreide toelichting op het resultaat grondzaken is opgenomen in de paragraaf grondbeleid.</p>	-8.146
39.	SO	<p>Programma Divers - Deelprogramma Divers</p> <p>SIF</p> <p>Resultaten op projecten Stedelijk Investerings Fonds (SIF) zijn door uw raad benoemd als bijzonder resultaat. Resultaten op projecten worden met de reserve SIF verrekend. Het resultaat SIF komt terug in diverse deelprogramma's (als bijzonder resultaat). In overzicht nummer 10 van de gemeenterekening is de onderbouwing hiervan opgenomen. Kosten voor de wijkontwikkeling Selwerd die ten laste van de geormerkte middelen in het Stedelijk Investerings Fonds (SIF) worden gebracht (- 696 duizend) zijn meegenomen voorstel nummer 24.</p>	-2.622
40.	SO	<p>Programma Onderhoud en beheer van de openbare ruimte – Deelprogramma Kwaliteit van de leefomgeving</p> <p>Werkzaamheden ten laste van de reserve bodem</p> <p>Wij stellen voor de kosten van bodemonderzoek Woltersum en van herinrichting Selwerderhof ten laste van de reserve te brengen.</p>	221
41.	MO	<p>Programma Welzijn, gezondheid en zorg– Deelprogramma Passende ondersteuning en zorg</p> <p>Verrekening resultaat WMO/VSD met reserve WMO</p> <p>In verband met het tekort in het Sociaal Domein stellen wij voor 500 duizend euro ten laste van de reserve Egalisatiereserve VSD te brengen. Deze reserve is bedoelt om eventuele tekorten in het sociaal domein op te vangen. Hiermee is de reserve eind 2018 uitgeput.</p>	500
CATEGORIE MEERJARIGE PROJECTEN			
42.	CS	<p>Programma College, raad en gebiedsgericht werken– Deelprogramma Gebiedsgericht werken</p> <p>Meerjarige exploitatieprojecten gebiedsgericht werken</p> <p>De projecten Buurtaccommodaties Oosterparkwijk, Heerdenaanpak en Cooperatieve wijkraad zijn door uw raad aangemerkt als meerjarig project. Middelen hiervoor blijven beschikbaar gedurende de looptijd van het project. De restant middelen voor de meerjarige exploitatie projecten buurtaccommodatie Oosterparkwijk (320 duizend), Heerdenaanpak (209 duizend euro) en Cooperatieve wijkraad (177 duizend) worden toegevoegd aan de reserve gebiedsgericht werken. Dit resultaat maakt onderdeel uit van het totale resultaat gebiedszaken.</p>	-706
43.	IDV	<p>Programma Werk en Inkomen – deelprogramma Inkomen en armoedeverlichting</p> <p>Experiment Bijstand op Maat</p> <p>Het meerjarig experiment Bijstand op Maat loopt van 2017 door tot in</p>	-84

		2020. In 2019 worden dit plan grotendeels gedekt door ESF-middelen. De middelen die we vanuit 2018 willen meenemen (84 duizend euro) gaan we inzetten voor de inzet van Klantmanagers, het onderzoek dat door de RUG wordt uitgevoerd en opleiding voor deelnemers.	
44.	CS	Programma College, raad en gebiedsgericht werken – Deelprogramma Gebiedsgericht werken Koersdocumenten Wijkvernieuwing Uw raad heeft op 21 februari 2018 ingestemd met het uitvoeringsprogramma "Koersdocumenten Wijkvernieuwing" en hiervoor 1,750 miljoen euro aan middelen vanuit het Stedelijk Investeringsfonds beschikbaar gesteld. De restant middelen van 805 duizend euro wordt toegevoegd aan de begroting 2019.	-805
45.	CS	Programma College, raad en gebiedsgericht werken – Deelprogramma College en raad Gemeentelijke herindeling In april 2018 vond definitieve besluitvorming in Tweede, en in juli in Eerste Kamer plaats over de herindeling per 1 januari 2019. Daardoor is er slechts een zeer korte periode voor het uitvoeren van de noodzakelijke herindelingswerkzaamheden. Ter dekking van de herindelingskosten stelt BZK in de periode 2017-2022 middelen ter beschikking. Vanwege de korte doorlooptijd lopen deze te ontvangen rijksbijdragen niet gelijk op met de te maken kosten. Hierdoor is in 2018 sprake van een tekort van 931 duizend euro. In de periode 2019-2022 worden de resterende rijksbijdragen ontvangen waaruit de overschrijding van 2018 kan worden gedekt.	931
46.	SSC MOC	Programma Overhead en ondersteuning organisatie- Deelprogramma Overhead en ondersteuning organisatie Invoering waarderings- en functioneringssysteem HR21 Om flexibeler en wendbaarder te zijn als organisatie hebben we besloten tot invoering van een nieuw systeem van functiebeschrijving en -waardering: HR21. HR21 is een meerjarig project, conform het door u vastgestelde kader voor meerjarige projecten, waarbij het nieuwe functie- en waarderingssysteem HR21 gefaseerd in de gemeente wordt ingevoerd. Het tussentijds positief resultaat op dit project in 2018 houden we beschikbaar voor uitvoering in 2019.	-8
47.	GMT	Programma College, raad en gebiedsgericht werken – Deelprogramma College en raad Verbeterprogramma Binnen het verbeterprogramma zijn het afgelopen jaar veel acties die waren voorzien voor 2018 uitgevoerd. Besloten is om een intensief opleidingstraject voor Audit door te schuiven naar 2019, wat meteen de verklaring is voor een aanzienlijk deel van het bedrag dat in 2018 niet is uitgegeven.	-35
48.	SSC I&S	Programma Overhead en ondersteuning organisatie- Deelprogramma Overhead en ondersteuning organisatie Zaakgericht werken Het programma zaakgericht werken is gestart in 2015 en loopt door tot halverwege 2019 om de beoogde resultaten te kunnen halen en is door uw raad in 2016 als meerjarig project benoemd. Het tussentijds positieve resultaat van 80 duizend euro houden wij beschikbaar voor de doorloop tot halverwege 2019.	-80
49.	Vastgoed	Programma Welzijn, gezondheid en zorg – Deelprogramma Sociaal klimaat Renovatie Heesterpoort Uw raad heeft op 22 januari 2018 1 miljoen euro beschikbaar gesteld voor achterstallig onderhoud en asbestsanering. Hiervoor is in 2018 een meerjarig project aangemaakt. In 2018 is 184 duizend euro hieraan besteedt, het resterende budget van 816 duizend euro ultimo 2018 houden wij beschikbaar voor uitvoering in 2019.	-816
50.	SSC I&S	Programma Overhead en ondersteuning organisatie - Deelprogramma Overhead en ondersteuning organisatie Outsourcing ICT Voor het realiseren van de outsourcing van de ICT-dienstverlening is	-1.100

		<p>een budget beschikbaar gesteld van 15 miljoen euro. Deze middelen zijn in de begroting 2017 door uw raad beschikbaar gesteld voor de komende vier jaar. Tevens is dit als een meerjarig project benoemd. De totale doorlooptijd van de businesscase is na actualisatie 9 jaar geworden (tot 2024). De Europese aanbesteding voor de outsourcing van generieke ICT is nu afgerond. Daarnaast hebben we een aantal projecten gedefinieerd voor standaardisatie en rationalisatie van ons applicatielandschap. Ook deze projecten lopen door. De huidige stand van zaken levert een voordeel voor 2018 op van 1,1 miljoen euro. Dit budget houden wij beschikbaar voor de resterende looptijd van dit project.</p>	
51.	SO	<p>Programma Cultuur – Deelprogramma Culturele infrastructuur Nieuwe huisvesting Oosterpoort Wij stellen voor de middelen beschikbaar te houden ter voltooiing van het project.</p>	-210
52.	Vastgoed	<p>Programma Overhead en ondersteuning organisatie – Deelprogramma Overhead en ondersteuning organisatie Revitalisering en tijdelijke huisvesting Stadhuis Uw raad heeft op 27 september 2017 379 duizend euro extra beleidsmiddelen beschikbaar gesteld voor de jaren 2018, 2019 en 2020 voor dekking incidentele onderhoudskosten stadhuis. Hiervan is in 2018 37 duizend euro besteedt, het resterende budget 342 duizend euro storten wij in de reserve extra beleid zodat het beschikbaar blijft voor de resterende looptijd van het meerjarige project.</p>	-342
53.	SO	<p>Programma Kwaliteit Leefomgeving - Deelprogramma Onderhoud en beheer openbare ruimte Uitvoeringsprogramma Bodem Op het uitvoeringsprogramma Bodem vindt 238 duizend euro vrijval plaats. Het uitvoeringsprogramma Bodem is door uw raad als meerjarig project benoemd. We houden de resterende middelen beschikbaar voor de uitvoering in komend jaar.</p>	-238
54.	Haren	<p>Programma Economie en Werkgelegenheid – Deelprogramma Aantrekkelijke stad Centrumvisie Haren Voor 2018 was budget beschikbaar gesteld voor de uitvoering centrumvisie, in het daaropvolgend bestuurlijk overleg is afgesproken om een brede visie te ontwikkelen op het centrum van Haren passend binnen het beleid van de nieuwe gemeente. De beleidsontwikkeling is pas eind 2018 van start gegaan en wordt verder opgepakt in 2019. Het restant van 99 duizend euro houden wij beschikbaar voor de resterende looptijd van dit project.</p>	-99
55.	Ten Boer	<p>Programma Veiligheid – Deelprogramma Fysieke veiligheid Lumpsum aardbevingen De voormalige gemeente Ten Boer heeft van de nationaal coördinator Groningen (NCG) in 2018 een bedrag ontvangen van 1.182 miljoen euro voor uitvoering diverse taken aardbevingsproblematiek. Naast dit bedrag was nog beschikbaar een doorgeschoven bedrag uit 2017 van 388 duizend euro. Naast de “reguliere” lumpsum taken zijn ook de voorbereidingskosten plannen dorpsvernieuwingen Ten Post, Woltersum en Ten Boer gedekt uit het lumpsum budget. Het gaat hier om voortschrijdende taken en kosten (meerjarige trajecten). Het restant budget van 391 duizend euro houden wij beschikbaar voor de resterende looptijd van deze projecten.</p>	-391
56.	Ten Boer	<p>Programma Sport en Bewegen – Deelprogramma«Onderdeel_Naam» Combinatiefuncties De gemeente Ten Boer deed mee aan het meerjarig project combinatiefuncties. Hiervoor zijn middelen ontvangen van het Rijk en van schoolbesturen. Daarnaast zijn eigen gemeentelijke middelen ingezet. Op het project combinatiefuncties is een overschot ontstaan in 2018. De lasten lopen door in 2019 waardoor dit bedrag van afgerond 9 duizend euro nodig is in 2019.</p>	-9

57.	Ten Boer	<p>Programma Wonen – Deelprogramma Overig wonen</p> <p>Fonds Dijkpark</p> <p>Via de voorjaarsnota 2018 is het restant budget 2017 van 153 duizend euro voor het project Dijkpark opgevoerd op de begroting 2018. In 2018 is een bedrag van 25 duizend euro uitgegeven voor dit project, waardoor er per 31-12-2018 een bedrag van 128. Dit bedrag willen we beschikbaar houden voor de resterende looptijd van het project.</p>	-128
58.	Ten Boer	<p>Programma College, raad en gebiedsgericht werken– Deelprogramma Gebiedsgericht werken</p> <p>Gebiedsteam Ten Boer</p> <p>De raad van Ten Boer heeft vanaf 2017 een structureel budget van 20 duizend euro beschikbaar gesteld voor het opstellen van leefbaarheidsplannen. Dit budget is in 2018 incidenteel verhoogd met het overschot 2017 op het budget leefbaarheidsplannen en 45 duizend euro voor de ontwikkeling en kosten gebiedsteam en bijdragen vanuit het gebiedsteam. Op dit totale budget is een overschot ontstaan van 18 duizend euro omdat nog niet aan alle ontwikkelingen binnen het gebiedsteam uitvoering is gegeven in 2018.</p>	-18
CATEGORIE INCIDENTELE MIDDELEN GEMEENTEFONDS			
59.	MO	<p>Programma Werk en inkomen – Deelprogramma Inkomen en armoede verlichting</p> <p>Ouderenbeleid</p> <p>Er vindt onderzoek plaats naar de behoefte onder minima-ouderen. Op basis van de resultaten van dit onderzoek wordt de verdere inzet bepaald. De resterende middelen ad 64 duizend euro willen we in 2019 concreet besteden aan voorzieningen die deze ouderen rechtstreeks ten goede komen.</p>	-64
60.	Iederz	<p>Programma Werk en Inkomen – Deelprogramma Werk en activering</p> <p>Bonus Nieuw Beschut</p> <p>Gemeenten ontvangen (tijdelijk) een financiële stimulans (“bonus”) om het aantal gerealiseerde beschutte werkplekken te vergroten. De bonus wordt uitgekeerd voor gerealiseerde beschutte werkplekken in de periode 2015-2020. We willen de bonus over 2018 komt gebruiken om de instroom en begeleiding van nieuw beschut een extra impuls te geven zodat we in staat zijn om de komende jaren voldoende nieuw beschutte werkplekken te realiseren en uitval zoveel mogelijk voorkomen.</p>	-162
61.	GMT	<p>Programma Welzijn, gezondheid en zorg – Deelprogramma Vluchtelingen, Asielzoekers en Statushouders</p> <p>Verhoogde Asielinstroom</p> <p>De resterende middelen uit de verhoogde asielinstroom blijven, conform het kader voor incidentele doeluitkeringen uit het gemeentefonds, beschikbaar voor de inburgering, huisvesting en begeleiding van statushouders naar onderwijs en/of werk.</p>	-1.193
62.	CS	<p>Programma Veiligheid – Deelprogramma Veilige woon- en leefomgeving</p> <p>Veilige steden</p> <p>Bij de december circulaire van 2018 is 30 duizend euro ontvangen voor uitvoering van het programma veilige steden in 2019. Op de uitnodiging van de Minister van OCW aan de G50-gemeenten om deel te nemen aan het programma Veilige Steden hebben elf gemeenten positief gereageerd. Het programma heeft als doel de sociale veiligheid van vrouwen in de publieke ruimte te vergroten door gemeenten te stimuleren stappen te zetten of inzet te continueren op dit onderwerp.</p>	-30
63.	MO	<p>Programma Welzijn, gezondheid en zorg – Deelprogramma Passende ondersteuning en zorg</p> <p>Transformatie Sociaal Domein Jeugd</p> <p>Het Transformatiefonds Sociaal Domein jeugd is bedoeld om de transformatiebeweging te bevorderen. In de decembercirculaire 2018 is hiertoe voor de jaren 2018 t/m 2020 jaarlijks een bedrag van 1,233 miljoen euro aan de jeugdhulpregio Groningen toegekend. De gelden worden ingezet voor de 'Transformatieagenda jeugdhulp 2.0',</p>	-1.209

		opgesteld onder regie van de gezamenlijke Groninger gemeenten in samenwerking met de RIGG en de ketenpartners (jeugdhulpaanbieders, samenwerkingsverbanden passend onderwijs en cliëntenorganisaties). Wij zijn de penvoerder voor deze gelden. De gelden worden in 2019 en 2020 besteed.	
64.	MO	<p>Programma Welzijn, gezondheid en zorg - Deelprogramma Passende ondersteuning en zorg</p> <p>Geweld hoort nergens thuis</p> <p>Eind april is door de VNG, samen met de Ministeries van JenV en VWS, het meerjarenprogramma 'Geweld hoort nergens thuis' gepresenteerd. Het programma 'Geweld hoort nergens thuis' stelt per centrumgemeente vrouwenopvang /geweld in huiselijke kring een vergoeding van 25 duizend euro voor de periode 1 september 2018 tot en met 31 december 2018 beschikbaar voor het aanstellen van een regionale projectleider. Vrouwenopvang valt binnen de functie Gemeente Groningen als Centrumgemeente, derhalve stellen wij voor dit geld beschikbaar te houden voor 2019.</p>	-25
65.	Vastgoed	<p>Programma Onderwijs – Deelprogramma Onderwijskansen</p> <p>Innovatie middelen aardgasvrije en frisse basisscholen</p> <p>In het 'Innovatieprogramma aardgasvrije en frisse basisscholen' leren gemeenten en schoolbesturen hoe een bestaand schoolgebouw succesvol van het aardgas af kan worden gehaald, hoe het binnenklimaat verbeterd kan worden en de energierekening omlaag kan gaan. Het ministerie van BZK heeft aan school KDS Bisschop Bekkers een financiële stimulans van 350 duizend euro verstrekt voor de aardgasvrije en frisse renovatie van een basisschoolgebouw. Deze subsidie wordt in twee tranches uitgekeerd. De eerste tranche van 318 duizend euro is uitgekeerd in 2018, de tweede tranche (1/11^e deel van 350 duizend euro) wordt verwerkt in de meicirculaire 2019. Met dit voorstel worden de middelen in 2019 ten gunste van de exploitatie bestemd.</p>	-318
66.	SO	<p>Programma Wonen – Deelprogramma Overig wonen</p> <p>Taakmutatie Richtlijn EED</p> <p>Gemeenten zijn vanaf 2015 als bevoegd gezag verantwoordelijk voor het toezicht op de vierjaarlijkse uitvoering van energie-audits door grote ondernemingen. Deze verplichting vloeit voort uit de implementatie van de Europese Richtlijn Energie-efficiëntie (EED). Voor de uitvoeringslasten van deze extra toezichtstaak worden gemeenten over 2019 gecompenseerd met een bijdrage van 2,147 miljoen euro. Dit bedrag is met de decembercirculaire beschikbaar gesteld en gebaseerd op de evaluatie van de energie-auditplicht die in 2018 heeft plaatsgevonden. Groningen ontvangt 23 duizend euro.</p>	-23
67.	SO	<p>Programma Wonen – Deelprogramma Gezinnen</p> <p>Aardgasvrije wijken</p> <p>In de Kamerbrief 'selectie aardgasvrije wijken' informeert Minister Ollongren (BZK) de Tweede Kamer over de selectie van 27 grootschalige proeftuinen in het kader van het Programma Aardgasvrije Wijken. Deze gemeenten ontvangen een rijksbijdrage voor het aardgasvrij maken van een bestaande wijk. In de proeftuin leren gemeenten samen met bewoners en belanghebbenden hoe een bestaande wijk van het gas kan worden gehaald. In totaal is een bedrag van 126 miljoen euro beschikbaar voor de 27 gemeenten. Het eerste deel van de gevraagde bijdrage is opgenomen in de decembercirculaire en bedraagt in totaal 91,55 miljoen euro. De tweede tranche zal worden opgenomen in de septembercirculaire 2019. Het bedrag dat door Groningen wordt ontvangen bedraagt 3,5 miljoen euro. Wij stellen voor dit bedrag toe te voegen aan de reserve SIF.</p>	-3.516
68.	SO	<p>Programma Wonen – Deelprogramma Overig wonen</p> <p>Pilots woningmarkt</p> <p>Ter uitvoering van de aanpak goed verhuurderschap, de actie-agenda vakantieparken en de totstandkoming van de woningmarktdeals geeft het Ministerie van BZK veertien gemeenten een financiële impuls. De</p>	-570

		financiële impuls bedraagt in totaal 6,2 miljoen euro. Met de pilots woningmarkt wordt in vijf gemeenten gewerkt aan het zo effectief mogelijk inrichten van handhaving (in het kader van goed verhuurderschap) en versnelling van woningbouwproductie. Deze pilots zijn onderdeel van de woningmarktdeals die worden gemaakt met de metropoolregio's Amsterdam, Utrecht en Den-Haag/Rotterdam en met de gemeente Groningen. De aanpak goed verhuurderschap, de woningmarktdeals en de actie-agenda vakantieparken zijn onderdeel van de Nationale Woonagenda. De pilots worden nader beschreven in de bijlagen van de woningmarktdeals. Voorwaardelijk bij alle pilots is dat de rijksbijdrage eenmalig is en dat bij de afronding de leerpunten in beeld worden gebracht door de gemeenten. Wij ontvangen 750 duizend euro in 2018. Eerder hebben is ten laste van de algemene middelen in het meerjarenbeeld 180 duizend beschikbaar gesteld voor goed verhuurderschap. Daarom stellen we voor het saldo van 570 duizend euro door te geven.	
69.	SO	<p>Programma Verkeer – Deelprogramma Overig verkeer</p> <p>Zero-emissie stadslogistiek</p> <p>Met de decembercirculaire wordt in het kader van Zero-emissie stadslogistiek (ZES) 3,1 miljoen euro beschikbaar gesteld aan gemeenten om een impuls te geven aan de Green Deal ZES. Het geld is bedoeld om de ingroei van emissie bestelauto's te versnellen en gemeenten te ondersteunen bij de voorbereiding op zero-emissie stadslogistiek. De gemeente Groningen ontvangt hiervoor 338 duizend euro in 2018.</p>	-338
70.	SO	<p>Programma Wonen – Deelprogramma Kwaliteit van de woningvoorraad</p> <p>Informatieplicht energie besparende maatregelen</p> <p>Per 1 juli 2019 treedt de informatieplicht in werking voor bedrijven met een middelgroot energieverbruik. Deze bedrijven moeten uiterlijk 1 juli 2019 rapporteren welke energiebesparende maatregelen zij hebben genomen met een terugverdientijd van vijf jaar of lager. Deze verplichting vloeit voort uit het gewijzigde artikel 2.15 Activiteitenbesluit milieubeheer. Bedrijven worden verplicht te rapporteren aan het bevoegd gezag, de gemeenten, of namens deze de omgevingsdiensten. Het bevoegd gezag is op deze manier beter in staat informatie gestuurde handavingsprogramma's op te stellen en prioriteit te geven aan die bedrijven waar het meeste resultaat te behalen is. Om deze werkwijze – van de reeds bestaande uitvoeringstaak – te implementeren wordt een bijdrage van 3 miljoen euro beschikbaar gesteld. Dit is voor Groningen zo'n 33 duizend euro.</p>	-33
71.	IDV	<p>Programma Werk en inkomen – Deelprogramma Inkomen en armoede verlichting</p> <p>Extra middelen Schuldhulpverlening en armoede</p> <p>Ter versterking van het gemeentelijke armoede- en schuldenbeleid stelt het kabinet voor drie jaar geld ter beschikking voor het voorkomen van schulden en de bestrijding van armoede, in het bijzonder onder kinderen. Vanuit de meircirculaire hebben we 441 duizend euro hiervoor ontvangen. Deze middelen willen we in 2019 inzetten voor eurocoaches en schuldhulpverlening in de WIJ-teams. Vanuit de decembercirculaire is 131 duizend euro beschikbaar gesteld.</p>	-572
CATEGORIE SAMENWERKINGSVERBANDEN / CENTRUMGEMEENTE			
72.	MO	<p>Programma Welzijn, gezondheid en zorg – Deelprogramma Passende ondersteuning en zorg</p> <p>Vrouwenopvang</p> <p>Voor de opvang van slachtoffers van geweld in huiselijke kring ontvangt Groningen als centrumgemeente Vrouwenopvang middelen. Centrumgemeenten hebben een regierol bij de opvang en ontvangen ook de financiële middelen. We houden het resultaat 2018 beschikbaar voor het uitvoeringsprogramma Vrouwenopvang.</p>	-280
73.	CS	<p>Programma Economie en werkgelegenheid – Deelprogramma Groningen Kennisstad</p>	-346

		<p>Akkoord van Groningen</p> <p>Uw raad heeft voor de uitvoering van het Akkoord van Groningen 2018 726 duizend euro beschikbaar gesteld. Dit is inclusief het resultaat van 2017. Daarnaast leveren de kennisinstellingen RUG, UMCG en Hanzehogeschool Groningen samen ook 500 duizend euro ten behoeve van de campagne City of Talent en andere Akkoordprojecten. In totaal was er voor de uitvoering dus 1,226 miljoen euro beschikbaar. Hiervan resteert 346 duizend euro. De helft hiervan behoort de kennisinstellingen toe. Met het gereed komen van de nieuwe strategische agenda, inclusief de investeringen en projecten die hierin zullen worden voorgesteld, verwachten wij het overschot uit 2018 in 2019 te kunnen inzetten.</p>	
74.	CS	<p>Programma Veiligheid – Deelprogramma Integriteit en veiligheid</p> <p>Veiligheidshuis</p> <p>Het exploitatieresultaat van het veiligheidshuis bedraagt 3 duizend euro. Het veiligheidshuis is een samenwerkingsverband tussen de gemeente Groningen en de Ommelanden. Het resultaat wordt toegevoegd aan de exploitatie 2019.</p>	-3
75.	Werk	<p>Programma Werk en inkomen – Deelprogramma Werk en activering</p> <p>Samenwerkingsverband Werk in Zicht (WIZ)</p> <p>Werk in Zicht (WIZ) is een regionaal samenwerkingsverband voor de arbeidsmarktregio Groningen, bestaande uit gemeenten uit Groningen, Noord-Drente en UWV. De regio is opgedeeld in vier subregio's. Eén van de subregio's is Centraal. De stad Groningen maakt hiervan deel uit naast nog een aantal andere gemeenten in de directe omgeving. Wij zijn centrumgemeente voor regionale samenwerking en voor de subregio Centraal.</p> <p>Het gaat om de volgende projecten:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Uitvoering 1000-banenplan (voordeel 1,218 miljoen euro) - Creëren van baankansen voor jongeren uit PRO & VSO onderwijs (1,161 miljoen euro) - WIZ samenwerking (voordeel 119 duizend euro) - Vorming regionaal Werkbedrijf (voordeel 242 duizend euro) - Sluitende aanpak werkzoekende jongeren (46 duizend euro voordeel) - Grensoverschrijdende arbeidsbemiddeling met Duitsland (39 duizend euro voordeel) - Sectorplannen SW organisaties (30 duizend euro voordeel) - Matchen op Werk (80 duizend euro voordeel) - Arbeidsparticipatie mensen met psychische beperking (43 duizend euro voordelig) <p>De besteding van deze middelen loopt door naar 2019 en verder.</p>	-2.737
76.	MO	<p>Programma Welzijn, gezondheid en zorg – Deelprogramma Passende ondersteuning en zorg</p> <p>Maatschappelijke opvang</p> <p>Het Ministerie van VWS en de VNG zijn overeengekomen dat elk van de 46 regio's voor beschermd wonen en maatschappelijke opvang via de centrumgemeente in 2018 een impuls van 25 duizend euro krijgt voor het organiseren van bestuurlijke samenwerkingsafspraken in de regio (bijvoorbeeld voor het inrichten van een secretarisfunctie of projectleider) ten aanzien van de visie zoals verwoord in het rapport 'Van beschermd wonen naar een beschermd thuis' van de commissie-Dannenbergh (bestendigd in het huidige Regeerakkoord). Het gaat daarbij bijvoorbeeld om afspraken over de verantwoordelijkheidsverdeling tussen de gemeenten in de regio, de verdeling van het beschikbare budget en de financiële risico's en de wijze waarop gemeenten binnen de regio samenwerken met elkaar en met andere partijen. Daarnaast is de impuls bedoeld voor inhoudelijke vraagstukken als de beschikbaarheid van voldoende woningen voor kwetsbare doelgroepen en het zorgen voor continuïteit in zorg en ondersteuning. Naast dit bedrag moet eveneens het resultaat van 2018 beschikbaar blijven ivm samenwerking in de regio.</p>	-469

77.	SO	<p>Programma Wonen – Deelprogramma Overig Wonen Implementatie Omgevingswet De implementatie van de omgevingswet is opgenomen in het kader meerjarige projecten wat door uw raad in 2017 is vastgesteld. Het resultaat van dit meerjarige project wordt bestemd t.b.v. de uitvoering in het komende jaar.</p>	-288
78.	Diversen	<p>Programma Diversen- Deelprogramma Divers Resultaat DVO Ten Boer Het positieve resultaat op de dienstverleningsovereenkomst met Ten Boer voegen we toe aan de daarvoor bestemde reserve conform afspraken tussen de gemeente Ten Boer en de gemeente Groningen. Vervolgens zal het saldo van de reserve Ten Boer voorgesteld worden om het saldo van de reserve Ten Boer over te hevelen naar de Algemene egalisatie reserve, Ten Boer maakt vanaf 1-1-2019 onderdeel uit van de nieuwe Gemeente Groningen.</p>	-130
79.	MO	<p>Programma Welzijn, gezondheid en zorg – Deelprogramma Passende ondersteuning en zorg Beschermd Wonen In de decembercirculaire is bekend gemaakt dat de gemeente Bergen op Zoom voor de uitkeringsjaren 2018,2019 en 2020 een extra bedrag van 4,24 miljoen euro per jaar ontvang. De tegemoetkoming zal in 2018 plaatsvinden via een herverdeling binnen het onderdeel Beschermd Wonen van de IUSD Wmo, alle centrumgemeenten dragen naar rato bij. Deze herverdeling leidt voor de Gemeente Groningen als Centrumgemeente tot een nadeel van 176 duizend euro, voor de regio betekent dit een nadeel van 115 duizend euro. Dit bedrag wordt via het gemeentefonds verrekend met het samenwerkingsverband.</p>	115
CATEGORIE STORTING IN BEKLEMDE RESERVE			
80.	SO	<p>Programma Economie en werkgelegenheid – Deelprogramma Overig economie en werkgelegenheid Herziening Grex Grote Markt De financiering van het project Grote Markt is een gesloten circuit. De vrijval die optreedt in de grondexploitatie wordt toegevoegd aan de bekleemde reserve t.b.v. het bouwproject.</p>	-2.853
81.	SO	<p>Programma Diversen – Deelprogramma Diversen Rente bekleemde reserve In 2018 is rente vergoed over de bekleemde reserve kapitaallasten. Deze rente dient nog te worden toegevoegd aan deze reserve omdat de afschrijving van de betreffende projecten nog niet aangevangen is en het niet toevoegen in de latere jaren tot tekorten zou leiden.</p>	-385
82.	SO	<p>Programma Economie en Werkgelegenheid – Deelprogramma Economie en Werkgelegenheid Rente bekleemde reserve Eemskanaalzone In 2018 is rente vergoed over de bekleemde reserve kapitaallasten. Deze rente dient nog te worden toegevoegd aan deze reserve omdat de afschrijving van de betreffende projecten nog niet aangevangen is en het niet toevoegen in de latere jaren tot tekorten zou leiden.</p>	-161
83.	SSC I&S	<p>Programma Overhead en ondersteuning organisatie – Deelprogramma Overhead en ondersteuning organisatie ICT modules vastgoedmanagement In 2018 zijn projectmatig een aantal modules op het gebied van onroerend goed, verhuur en erfpacht aangeschaft waarvan de brutokosten ad 163 duizend euro op grond van de BBV geactiveerd dienen te worden. Hier tegenover staan ontvangen bijdragen van de betrokken gebruikers die volgens de voorschriften aan de bekleemde reserve kapitaallasten toegevoegd moeten worden. De kapitaallasten in de komende jaren zullen gedekt worden uit deze reserve.</p>	-163
84.	Ten Boer	<p>Programma Verkeer – Deelprogramma Overig Verkeer Eemskanaal NZ Ten Boer In 2018 heeft een correctie plaatsgevonden op in de exploitatie genomen lasten. Deze zijn alsnog geactiveerd. Het hierdoor ontstane voordelige resultaat van 111 duizend euro, is nodig om de toekomstige kapitaallasten te dekken. Hiertoe wordt dit bedrag in de</p>	-111

		beklemd reserve kapitaallasten gestort. De kapitaallasten in de komende jaren zullen gedekt worden uit deze reserve.	
85.	Concern	Programma College en Raad – Deelprogramma College en Raad Bestemming nadelig saldo rekening 2018 na bestemming Groningen Wij stellen voor het resterende nadelig saldo van de jaarrekening 2018 van de voormalige gemeente Groningen te verrekenen met de algemene reserve van de nieuwe gemeente Groningen. Tegelijkertijd stellen wij voor om de algemene egalisatie reserve weer aan te vullen met 175 duizend euro door een verlaging van de beschikbare investeringsmiddelen voor Sport in de begroting 2019. Deze investeringen worden in 2020 gerealiseerd, derhalve zijn deze middelen niet nodig in 2019 voor de kapitaallasten.	175
86.	Concern	Programma College en Raad – Deelprogramma College en Raad Bestemming nadelig saldo rekening 2018 na bestemming Haren Wij stellen voor het resterende nadelig saldo van de jaarrekening 2018 van de voormalige gemeente Haren te verrekenen met de algemene reserve van de nieuwe gemeente Groningen, waaraan de algemene reserve van de voormalige gemeente Haren is toegevoegd.	2.385
87.	Concern	Programma College en Raad – Deelprogramma College en Raad Bestemming voordelig saldo rekening 2018 na bestemming Ten Boer Wij stellen voor het resterende voordelige saldo van de jaarrekening 2018 van de voormalige gemeente Ten Boer te verrekenen met de algemene reserve van de nieuwe Gemeente Groningen, waaraan de algemene reserve van de gemeenten Ten Boer is toegevoegd.	-589
		Totaal resultaat na bestemming	0

Bijlage 2

2. Overzicht en toelichting voorstellen bestemming reserves Extra Beleid en wijzigingen in de reserves

Het geld dat in de begroting 2018 (en voorgaande jaren) is bestemd voor extra beleid is in 2018 nog niet allemaal besteed. Dit niet-bestede geld rekenen we niet bij het resultaat 2018, omdat afgesproken is dat extra beleidsgeld twee jaar beschikbaar blijft voor het gestelde doel. Conform die afspraak willen we nu een deel van het nog niet besteed extra beleidsgeld 2018 opnieuw bestemmen voor het oorspronkelijke doel. In onderstaand overzicht is te zien om welke posten en bedragen het gaat.

Uit de doorlichting van reserves die wij twee keer per jaar doen blijkt dat middelen uit reserves kunnen vrijvallen ten gunste van de algemene egaliseringsreserve of dat een andere overboeking noodzakelijk is.

Reserveposten extra beleid		In REB
88	Spaarregeling Ringwegen	354
89	Gebiedsgericht werken	411
90	Groot onderhoud Kinderboerderijen	197
Totaal Extra Beleid in reserve		962

88.	SO	<p>Programma Verkeer – Deelprogramma Overig verkeer</p> <p>Spaarregeling Ringwegen</p> <p>Vanaf 2017 zijn er nieuwe extra beleidsmiddelen beschikbaar voor ringsparen, waarin de gemeente samen met de provincie middelen beschikbaar stelt voor de ringwegen. In 2017 is 354 duizend euro incidenteel extra beleid in de reserve extra beleid gestort. Vanaf 2018 betreft het structureel extra beleid en maakt het project onderdeel uit van SIF. We stellen voor het saldo in de reserve extra beleid over te hevelen naar de reserve SIF, waar ook de middelen uit 2018 naar toe worden bestemd (zie voorstel 33).</p>	354
89.	CS	<p>Programma College, raad en gebiedsgericht werken – Deelprogramma Gebiedsgericht werken</p> <p>Gebiedsgericht werken</p> <p>Voorgesteld wordt om van het restant 170 euro te reserveren voor het meerjarenproject Heerdenaanpak zoals genoemd in het raadsvoorstel “Koersdocument Wijkvernieuwing” (maart 2018) en 241 duizend euro beschikbaar te houden ten behoeve van de afronding van de transitie maatschappelijk vastgoed in Beijum tot eind 2019.</p>	411
90.	SB	<p>Programma Kwaliteit leefomgeving – deelprogramma Onderhoud en beheer openbare ruimte</p> <p>Groot onderhoud kinderboerderijen</p> <p>Bij de gemeenterekening 2017 heeft de raad 197 duizend euro extra beleidsmiddelen bestemd voor het groot onderhoud aan kinderboerderijen. Het nadelig resultaat van 110 duizend euro uit 2018 brengen wij ten laste van de reserve extra beleid (voorstel nummer 17). Het resterende bedrag is noodzakelijk voor de resterende uitgaven huisvesting Stadspark.</p>	197

Overige mutaties in Reserves		Bedrag
91	Mutatie reserve Erfpacht ten gunste van reserve Grondzaken	19
Totaal mutaties in Reserves		

91.	SO	Programma Wonen – Deelprogramma Overig wonen Dienstverlening Mutatie reserve Erfpacht ten gunste van reserve Grondzaken Bij het vaststellen van de beginbalans 2017 door uw raad in april 2018 is ook een bestemmingsreserve voor afkoop erfpacht ingesteld. Aan deze reserve dient naar aanleiding van de verkoop van 2 erfpachtgronden de afkoop die nog in de reserve Erfpacht is opgenomen, vrij te vallen. Resultaten op grondzaken, waartoe deze mutaties behoren, worden verrekend met de reserve grondzaken.	19
-----	----	--	-----------

3. Overzicht en toelichting nieuw in te stellen, op te heffen reserves en voorzieningen.**1. Reserves nieuw in te stellen**

Directie	In te stellen reserve	Reden
Stadsbeheer	Reserve ruimen graven en egalisatie exploitatie begraafplaatsen	De reserve dient ter dekking van toekomstige ruimingskosten en voor het opvangen van (kleine) verschillen in de inkomsten en uitgaven op de exploitatie begraafplaatsen.

2. Reserves, op te heffen

Directie	Op te heffen reserve	Reden
Concernstaf	Ten Boer	Met ingang van 1-1-2019 is de Gemeente Ten Boer geen zelfstandige gemeente meer. Deze reserve diende om voor en nadelen in de samenwerking met Ten Boer te verrekenen. Voorgesteld wordt het resterende saldo van 637 duizend euro te samen met het resultaat op de dienstverleningsovereenkomst met Ten Boer over 2018 van 130 duizend euro (voorstel nummer 68), over te hevelen naar de Algemene Egalisatie reserve.
Haren	Bestemmingsreserve Budgetoverheveling	De resterende budgetten voor een drietal meerjarige projecten worden overgeheveld van 2018 naar 2019 via de systematiek van de gemeente Groningen (oud), die we nu ook hanteren voor de resultaatsbestemming van de voormalige gemeenten Haren en Ten Boer. Daarom kan de bestemmingsreserve Budgetoverheveling worden opgeheven. Het restant-saldo van 30 duizend euro per 31 december 2018 had betrekking op resterende middelen voor de implementatie van de Omgevingswet, die in 2016 aan deze reserve zijn toegevoegd. Die middelen zijn niet meer nodig. Het voorstel is om het restant-saldo over te hevelen naar de Algemene Egalisatiereserve.
Haren	Bestemmingsreserve Organisatie ontwikkeling	De organisatieontwikkeling binnen de voormalige gemeente Haren was afgerond in februari 2018. In verband met de herindeling is deze reserve niet meer nodig voor toekomstige organisatieontwikkelingen en kan worden opgeheven. Het voorstel is om het restant-saldo per 31 december 2018 van afgerond 231 duizend over te hevelen naar de Algemene Egalisatiereserve.
Haren	Bestemmingsreserve Meerweg	Deze bestemmingsreserve heeft betrekking op het inmiddels afgeronde Meerweg-project. Er hoeven geen kosten meer te worden gemaakt en de reserve kan worden opgeheven. Het voorstel is om het restant-saldo van afgerond 19 duizend euro over te hevelen naar de Algemene Egalisatiereserve.

3. Voorzieningen, ingesteld in 2018

Directie	Nieuwe voorziening 2018	Reden
Sport050	Voorziening Onderhoud sportaccommodaties	Deze voorziening dient om het onderhoud van kapitaalgoederen te waarborgen. Voor het opvangen van overschrijdingen door onregelmatig gespreide kosten voor groot onderhoud wordt jaarlijks een dotatie aan deze voorziening gedoteerd.

Directie	Nieuwe voorziening 2018	Reden
Vastgoed	Groot onderhoud Welzijnsponden	Deze voorziening dient om het onderhoud van kapitaalgoederen te waarborgen. Voor het opvangen van overschrijdingen door onregelmatig gespreide kosten voor groot onderhoud wordt jaarlijks een dotatie aan deze voorziening gedoteerd.

Directie	Nieuwe voorziening 2018	Reden
Sport050	Milieusanering sportvelden	Er zijn metingen verricht naar de milieueffecten van het rubber in de kunstgrasvelden. Vanuit de zorgplicht wet bodembescherming zijn maatregelen bij de geplande vervanging nodig. Deze maatregelen zijn door een extern bureau in kaart gebracht. Voor de dekking van de noodzakelijke saneringskosten is 319 duizend euro toegevoegd aan deze voorziening.

Bijlage 4

4. Overzicht Begrotingswijzigingen

Begrotingswijziging 2019									
Bestemmingsvoorstellen jaarrekening 2018									
Betrokken directie(s)	Diverse directies								
Naam voorstel	Bestemmingsvoorstellen jaarrekening 2018								
Besluitvorming (orgaan + datum)	<titel en datum raad> (bij interne wijzigingen niet van toepassing)								
Incidenteel / Structureel	I								
Soort wijziging	Exploitatie								
Financiële begrotingswijziging									
Bedragen x 1.000 euro									
Deelprogramma	Programma	Directie	I/S	Lasten	Baten	Saldo voor res. mut.	Toev. res.	Onttr. res.	Saldo na res. mut.
01.1 Werk en activering	01. Werk en Inkomen	Werk en Participatie	I	2.737		-2.737			-2.737
01.1 Werk en activering	01. Werk en Inkomen	Werk en Participatie	I	232		-232			-232
01.1 Werk en activering	01. Werk en Inkomen	iederz	I	162		-162			-162
01.2 Inkomen en armoedeverlichting	01. Werk en Inkomen	Inkomensdienstverlening	I	47		-47			-47
01.2 Inkomen en armoedeverlichting	01. Werk en Inkomen	Inkomensdienstverlening	I	84		-84			-84
01.2 Inkomen en armoedeverlichting	01. Werk en Inkomen	Maatschappelijke Ontwikkeling	I	64		-64			-64
01.2 Inkomen en armoedeverlichting	01. Werk en Inkomen	Inkomensdienstverlening	I	572		-572			-572
02.1 Groningen kennisstad	02. Economie en werkgelegenheid	Concernstaf	I	346		-346			-346
02.1 Groningen kennisstad	02. Economie en werkgelegenheid	Economische Zaken	I	109		-109			-109
02.2 Aantrekkelijke stad	02. Economie en werkgelegenheid	Economische Zaken	I	109		-109			-109
02.4 Overig econ en werkgelegenheid	02. Economie en werkgelegenheid	SO Beleid en Ontwerp	I	99		-99			-99
02.4 Overig econ en werkgelegenheid	02. Economie en werkgelegenheid	SO Ontwikkeling en Uity	I	115		-115			-115
03.1 Onderwijskansen	03. Onderwijs	Vastgoedbedrijf	I	327		-327			-327
04.1 Sociaal klimaat	04. Welzijn, gezondheid en zorg	Vastgoedbedrijf	I	816		-816			-816
04.1 Sociaal klimaat	04. Welzijn, gezondheid en zorg	Maatschappelijke Ontwikkeling	I	593		-593			-593
04.1 Sociaal klimaat	04. Welzijn, gezondheid en zorg	Maatschappelijke Ontwikkeling	I	30		-30			-30
04.2 Passende ondersteuning en zorg	04. Welzijn, gezondheid en zorg	Maatschappelijke Ontwikkeling	I	1.094		-1.094			-1.094
04.2 Passende ondersteuning en zorg	04. Welzijn, gezondheid en zorg	Maatschappelijke Ontwikkeling	I	774		-774			-774
04.2 Passende ondersteuning en zorg	04. Welzijn, gezondheid en zorg	Maatschappelijke Ontwikkeling	I	1.193		-1.193			-1.193
05.1 Sportieve infrastructuur	05. Sport en bewegen	Sport050	I	-175		175			175
05.1 Sportieve infrastructuur	05. Sport en bewegen	Maatschappelijke Ontwikkeling	I	62		-62			-62
05.1 Sportieve infrastructuur	05. Sport en bewegen	Maatschappelijke Ontwikkeling	I	30		-30			-30
05.2 Jeugd in beweging	05. Sport en bewegen	Maatschappelijke Ontwikkeling	I	9		-9			-9
06.1 Culturele infrastructuur	06. Cultuur	Spot	I	20		-20			-20
06.1 Culturele infrastructuur	06. Cultuur	SO Ontwikkeling en Uity	I	264		-264			-264
06.1 Culturele infrastructuur	06. Cultuur	Maatschappelijke Ontwikkeling	I	300		-300			-300
06.1 Culturele infrastructuur	06. Cultuur	Stadtoezicht	I	50		-50			-50
07.1 Fiets	07. Verkeer	SO Beleid en Ontwerp	I	230		-230			-230
07.3 Auto	07. Verkeer	SO Beleid en Ontwerp	I	46		-46			-46
07.5 Verkeersveiligheid	07. Verkeer	SO Beleid en Ontwerp	I	261		-261			-261
07.6 Overig verkeer	07. Verkeer	SO Beleid en Ontwerp	I	498		-498			-498
08.2 Jongerenhuisvesting	08. Wonen	SO Beleid en Ontwerp	I	155		-155			-155
08.2 Jongerenhuisvesting	08. Wonen	SO Beleid en Ontwerp	I	570		-570			-570
08.4 Kwaliteit woningvoorraad	08. Wonen	SO Beleid en Ontwerp	I	114		-114			-114
08.4 Kwaliteit woningvoorraad	08. Wonen	SO Beleid en Ontwerp	I	156		-156			-156
08.4 Kwaliteit woningvoorraad	08. Wonen	SO Beleid en Ontwerp	I	1.257		-1.257			-1.257
08.6 Cultuurhistorie en archeologie	08. Wonen	SO Beleid en Ontwerp	I	20		-20			-20
08.7 Overig wonen	08. Wonen	SO Beleid en Ontwerp	I	128		-128			-128
08.7 Overig wonen	08. Wonen	SO Ontwikkeling en Uity	I	288		-288			-288
09.1 Onderh en beheer openb ruimte	09. Kwaliteit leefomgeving	Stadsbeheer	I	1.219		-1.219			-1.219
09.1 Onderh en beheer openb ruimte	09. Kwaliteit leefomgeving	Stadsbeheer	I	301		-301			-301
09.1 Onderh en beheer openb ruimte	09. Kwaliteit leefomgeving	SO Beleid en Ontwerp	I	293		-293			-293
09.1 Onderh en beheer openb ruimte	09. Kwaliteit leefomgeving	Stadsbeheer	I	75		-75			-75
10.3 Integriteit en veiligheid	10. Veiligheid	Concernstaf	I	3		-3			-3
12.1 College en Raad	12. College, raad en gebiedsgericht werken	Concernstaf	I	-795		795			795
12.1 College en Raad	12. College, raad en gebiedsgericht werken	GMT	I	35		-35			-35
12.1 College en Raad	12. College, raad en gebiedsgericht werken	Bestuur	I	26		-26			-26
12.1 College en Raad	12. College, raad en gebiedsgericht werken	Concernposten	I			0	1.221	18.113	16.892
12.2 Gebiedsgericht werken	12. College, raad en gebiedsgericht werken	Concernstaf	I	401		-401			-401
14.1 Algemene ondersteuning	14. Overhead en ondersteuning organisatie	Mens, Organisatie en Communicatie	I	8		-8			-8
14.1 Algemene ondersteuning	14. Overhead en ondersteuning organisatie	Informatie en Services	I	1.180		-1.180			-1.180
14.1 Algemene ondersteuning	14. Overhead en ondersteuning organisatie	SO Ontwikkeling en Uity	I	360		-360			-360
<Deelprogramma>	<Programma>	<Org. onderd.>	I			0			0
<Deelprogramma>	<Programma>	<Org. onderd.>	I			0			0
TOTALEN BEGROTINGSWIJZIGING				16.892	0	-16.892	1.221	18.113	0